

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

invest in
istanbul

İSTANBUL
KALKINMA
AJANSI

STARTUP VİZE SİSTEMİ & DÜNYA UYGULAMALARI

Türkiye İçin Model Önerisi

**T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI**

**invest in
istanbul**

STARTUP VİZE SİSTEMİ & DÜNYA UYGULAMALARI

Türkiye İçin Model Önerisi

2022
HAZİRAN

RAPORUN KAPSAMI

Bu raporla, ülkelerin kalkınmasında önemli bir role sahip olan girişimciliğin uluslararası yatırımcılar nezdinde teşvik edilmesi ve girişimcilik ekosisteminin uluslararasılaştırılması adına, hali hazırda startup vize modeli uygulayan ülkelerin modelleri incelenerek ülkemiz için bir startup vize modeli önerilmiştir. Bu kapsamda hazırlanan rapor, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda faaliyet gösteren İstanbul Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanmıştır.

HAKLAR BEYANI

Bu rapor, yalnızca ilgililere genel bilgi sunması amacıyla hazırlanmıştır. Raporda yer alan bilgi ve analizler raporun hazırlandığı zaman diliminde doğru ve güvenilir olduğuna inanılan kaynaklar ve bilgiler kullanılarak konuyla ilgili olan kişi ve kurumları bilgilendirme amaçlı olarak yazılmıştır. Rapordaki bilgilerin değerlendirilmesi ve kullanılması sorumluluğu, doğrudan veya dolaylı olarak, bu rapora dayanarak eylemde bulunacak olan şahıs ve kurumlara aittir. Bu rapordaki bilgilere dayanarak bir eylemde bulunan, eylemde bulunmayan veya karar alan kimselere karşı Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile İstanbul Kalkınma Ajansı sorumlu tutulamaz.

Bu raporun tüm hakları İstanbul Kalkınma Ajansı'na aittir. Raporda yer alan görseller ile bilgiler telif hakkına tabi olabileceğinden, her ne koşulda olursa olsun, bu rapor hizmet gördüğü çerçevenin dışında kullanılamaz. Bu nedenle; İstanbul Kalkınma Ajansı'nın yazılı onayı olmadan raporun içeriği kısmen veya tamamen kopyalanamaz, elektronik, mekanik veya benzeri bir araçla herhangi bir şekilde basılamaz, çoğaltılamaz, fotokopi veya teksir edilemez, dağıtılamaz, kaynak gösterilmeden iktibas edilemez.

TEŞEKKÜR

Bu rapor İstanbul Kalkınma Ajansı Girişimcilik Sonuç Odaklı Programı kapsamında Ajans bünyesinde faaliyet gösteren Invest in İstanbul Ofisi ve Ajans uzmanlarından oluşan çalışma ekibi tarafından hazırlanmıştır.

Ajansta bulundukları süre içerisinde raporu hazırlayan Invest in İstanbul ekibinden Pelin POLATATEŞ, Yasin BIYIKLI, Özgür KİBAROĞLU, Nursema ÖLÇEK ve İbrahim H. BAŞARAN ile İstanbul Kalkınma Ajansı'ndan Süleyman BAYEZİT ve M. Onur PARTAL'a; raporun yayına hazırlık süresince verdiği katkılardan dolayı Ayhan KÖKSEL, Dr. Fatih PİŞKİN ve Serkan KORKMAZ ARSLAN'a teşekkür ederiz.

Raporun hazırlık sürecinde çalışma ekibinin yönlendirilmesi, raporun sahiplenilmesi ve önerilen modelin hayata geçirilmesi doğrultusundaki desteklerinden dolayı İstanbul Kalkınma Ajansı Genel Sekreteri İsmail Erkam TÜZGEN ile Kalkınma Ajansları Genel Müdür Yardımcısı Ahmet ŞİMŞEK, Kalkınma Ajansları Koordinasyon Dairesi Başkanı Filiz ALSAÇ ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Uzmanı Tuğba DENİZ'e teşekkürlerimizi sunarız.

invest in
istanbul

İSTANBUL KALKINMA AJANSI

2008 yılında kurulan İstanbul Kalkınma Ajansı, 4 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 16. Bölümünde yer alan mevzuat çerçevesinde faaliyetlerini sürdüren bir kamu kurumudur. Ajans, İstanbul'da ekonomik ve sosyal kalkınma üzerinde etkili olan aktörleri bir araya getirmeyi, bölgenin kalkınma potansiyelini ulusal ve küresel düzeyde stratejik bir perspektifle ele almayı ve sahip olunan yerel kaynakların harekete geçirilmesini temel alan bir yaklaşım benimsemiş olup, faaliyetlerinde sürdürülebilir kalkınmada öncü olma ve İstanbul'u bir marka şehre dönüştürme hedefi ile hareket etmektedir.

INVEST IN ISTANBUL

İstanbul Kalkınma Ajansı, İstanbul'da iş kurmayı planlayan uluslararası girişimcilere destek olmak, iş ve yatırım ortamının geliştirilmesine katkı sağlamak hedefiyle, ilgili paydaşları bir araya getirerek kurumlar arası koordinasyonu gerçekleştirmiş ve girişimciye tek elden hizmet sunan bir platformun (Invest in Istanbul) oluşturulmasını sağlamıştır.

2017 yılında faaliyete geçen, farklı kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinin de yer aldığı Invest in İstanbul Ofisi aracılığıyla uluslararası girişimcilere bilgilendirme, yönlendirme ve temel bürokratik işlemlerin tek bir noktadan neticelendirilmesi desteği verilmeye başlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ.....	6
1. AMAÇ VE KAPSAM.....	7
2. GİRİŞİMCİ VİZESİ ÇEŞİTLERİ VE STARTUP VİZE	9
3. ÜLKERE GÖRE STARTUP VİZE KATEGORİLERİ	12
4. STARTUP VİZE PROGRAMLARININ BAŞLICA ÖZELLİKLERİ	14
4.1. Yenilikçi İş Modelinin Olması	15
4.2. Hedef Grupların Belirlenmesi	15
4.3. Başvuruların Kabulü ve Seçici Kurul	15
4.4. Sunulan Hizmetler.....	17
4.5. Vize Süresi.....	17
4.6. Başarı Kriterleri.....	17
5. ÜLKE ÖRNEKLERİ VE STARTUP VİZE UYGULAMALARI	18
5.1. DANIİMARKA.....	19
5.2. ESTONYA.....	20
5.3. HOLLANDA.....	21
5.4. İNGİLTERE.....	22
5.5. İRLANDA.....	23
5.6. İSRAİL.....	24
5.7. İSPANYA.....	25
5.8. İTALYA.....	26
5.9. KANADA.....	27
5.10. PORTEKİZ.....	28
5.11. ŞİLİ.....	29
5.12. FRANSA	31
5.13. GÜNEY KORE	33
6. STARTUP VİZE UYGULAMALARININ GENEL DEĞERLENDİRİLMESİ	34
7. TÜRKİYE STARTUP VİZE MODELİ ÖNERİSİ	39
7.1. Startup Vize Başvuru Şartları.....	40
7.2. Startup Vize Başvurularının Alınması ve Değerlendirilmesi.....	41
7.3. Girişimlere Sağlanacak Destekler.....	43
7.4. Yönetişim	43
7.5. Tanıtım ve İletişim	44

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Startup Vize Benzeri ve İlişkili Vize Türleri	10
Tablo 2. Vize Türlerine Göre Ülkelerin Sınıflandırılması	12
Tablo 3. Yıllara ve Ülkelere Göre Startup Vize Uygulamaları	13
Tablo 4. Ülkelere Göre 2018 Yılında Startup Vize & Oturma İzni Başvuruları ve Kabul Sayıları	46

YÖNETİCİ ÖZETİ

Ülkemizin sosyal ve ekonomik kalkınmasında anahtar bir role sahip olan girişimciliğin önemi ile birlikte bu alanın teşvik edilmesi amacıyla ayrılan kamu kaynakları da özellikle son yıllarda artış göstermiştir. Girişimcilik ile kalkınma arasındaki bağı incelerken en sık kullanılan gösterge istihdam olsa bile girişimciliğin kalkınmaya olan etkisinin değerlendirilebilmesi için konuya rekabetçilik ve yenilikçilik açısından da bakılması gerekmektedir. Günümüzde küresel rekabetçiliğin ana belirleyicileri bilgi birikimi ve insan sermayesidir. Girişimcilik, bilgi birikiminin ticarileşmesinde aldığı rol ve ihtisaslaşmış insan sermayesi oluşumuna yaptığı katkı ile rekabetçiliği doğrudan etkilemektedir.

Girişimcilik ekosisteminin performansı; bölgesel yenilik ve girişimcilik sistemleri, bölgesel aktörler arasındaki etkileşim ve tamamlayıcılık, ortak strateji geliştirme ve aktörlerin koordineli faaliyette bulunması konuları ile oldukça ilişkilidir. İstanbul'un girişimcilik alanında sahip olduğu potansiyelini azami ölçüde değerlendirerek yerli ve yabancı teknoloji, yenilik ve yaratıcılık odaklı girişimleri çeken bir merkez olabilmesi için On Birinci Kalkınma Planında "İstanbul öncelikle bölgesel, sonrasında ise küresel girişimcilik merkezlerinden birisi haline getirilecektir. Bu kapsamda yurt dışından girişim, girişimci ve ekosistem aktörlerinin ülkemize gelmesini cazip kılacak destekler ve düzenlemeler içeren Uluslararası İstanbul Girişimcilik Programı başlatılacaktır" şeklinde program planlaması yer almaktadır.

Ülkeler, hızla değişen dünyaya uyum sağlayabilmek ve küresel yarışta var olabilmek amacıyla bazı reformist politikalar geliştirmeye çalışmaktadır. Bunlardan birisi de nitelikli işgücüne sahip olabilmek adına uluslararası yetenekleri çekmek üzere tasarlanan vize çeşitlendirmeleridir. Son yıllarda yoğun olarak kullanılmaya başlanan enstrüman ise "startup vize" modelidir. Startup vize, özellikle genç girişimcilerin yabancı bir ülkede inovasyon ve teknoloji ağırlıklı sektörlerde iş kurmalarına izin veren yasal düzenlemelerle birlikte 2000'li yılların ortalarından itibaren çeşitli ülkeler tarafından uygulanmaya başlamıştır. Son yıllarda popülerliğini artırmış ve gelişmiş ekonomiler için önemli bir dış ticaret politika aracına dönüşmüştür. Startup vize programları aracılığıyla başka ülkelerdeki girişimci iş insanı ve potansiyel sahibi yeteneklerin, program sahibi ülkelere çekilmesi amaçlanmaktadır. Söz konusu ülkeler, bu vesileyle dünyadaki inovasyon ekonomisinin verdiği ivmeyi ulusal ve uluslararası ticaretlerine aktarmaktadırlar.

2015 yılında, dünya çapında küresel girişimcileri çekmek için vize uygulaması başlatan 12 ülke varken bugün 27 farklı ülkede 36 farklı startup vize uygulaması bulunmaktadır. Startup vize modeli tasarlanırken, hedef grupların belirlenmesi, yenilikçi bir iş modeline sahip girişimcilerin seçilmesi, seçici/onay verici kurumların tespit edilmesi ve vize süresine karar verilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte yalın veya kapsamlı modelden hangisinin tercih edileceği de belirlenmelidir. Yalın model ile genel olarak sadece vize işlemleri gerçekleştirilirken, kapsamlı modelde girişimcilere ücretsiz çalışma alanı tahsisi, kuluçka merkezleri ve hızlandırıcı tabanlı eğitim programları gibi vize sistemine destek veren hizmet setlerinin de sunulması beklenmektedir.

Bu rapor ile dünyadaki diğer startup vize modellerinin incelenmesinin ardından Türkiye'nin mevcut durumu da göz önünde bulundurularak bir model önerisi geliştirilmiştir. Kurumsal kapasitesi, tecrübesi, fiziki mekânı, yürütmekte olduğu programlarıyla ülkemizin önde gelen girişimcilik destek organizasyonları ile iş birliği yapılarak uygulanması öngörülen programın pilot uygulama olarak İstanbul'da başlatılması önerilmektedir. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın startup vize modelini hayata geçirmek üzere, Dışişleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile iş birliği yapması, kalkınma ajanslarını ve yerel uygulayıcı kuruluşları yönlendirerek startup vize programının uygulanması beklenmektedir. İstanbul Kalkınma Ajansı ve Invest in Istanbul Ofisi'nin seçilecek modelin hayata geçirilmesinde, "uygulayıcı" olarak yetkilendirilen girişimcilik merkezleri ve diğer ekosistem aktörleriyle iş birliği halinde yerel koordinasyondan sorumlu olabileceği değerlendirilmektedir. Programın performansına ve edinilen tecrübeye bağlı olarak ileriki zamanlarda startup vize programının kalıcı hale getirilmesi, uygulanacağı bölgelerin, iş birliği yapılan paydaşların artırılabilmesi öngörülmektedir.

Geniş bir perspektifle ele alınan modelin detaylarının Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı uzman ekiplerince belirlenmesinin ve uygulanabilir bir model üzerinde mutabakat sağlanmasının önemli olduğu değerlendirilmektedir. Mutabık kalınan modele göre mevzuat değişikliği yapılması ve ilgili kurumların yetkilendirilmesine müteakiben uygulamanın başlatılması önem arz etmektedir.

1. AMAÇ ve KAPSAM

Hızlı teknolojik gelişmeler iş modellerini ve ekonomi anlayışını da bir dönüşüme maruz bırakmış, girişimcilik kültürünü yeniden tanımlayarak finansal teknoloji ve çoklusektör odaklı, hızlı, geçişken, yaratıcı, dönüştürücü, risk alan, doğrudan iletişim kuran ve hiyerarşiyi yeniden düzenleyen bir kültür ortaya çıkarmıştır. Bu kapsamda, günümüzde girişimciliğe önem veren ülkeler, yenilikçiliği odağına alan ve nitelikli proje üreten girişimcilere yönelik olarak bazı önemli ve kolaylaştırıcı uygulamaları hayata geçirmektedir. Bununla birlikte alt teknoloji kategorilerinde yerel olarak geliştirilen ve küresel tüketime yönelik olarak ön plana çıkan startupların bir tür yetenek avı ekibi/sistemi (talent scout team/system) ile ülkelere çekilmesi ve yetenekli gençlerin girişimcilik ekosistemine dahil edilmesi için çeşitli stratejiler izlenmektedir.¹ Türkiye de bu ülkeler arasına girerek potansiyeli yüksek girişimcileri kendi ekosistemine dahil etme noktasında izlediği stratejileri çeşitlendirmeye çalışmaktadır.

Girişimciliğe yönelik ulusal istatistikler ve Türkiye'nin bu alandaki performansını kıyaslamalı biçimde ortaya koyan uluslararası çalışmalar incelendiğinde ülkemizin bu alandaki faaliyetlerine devam etmesi gerektiğini ve ekosistemin geliştirilebilecek yönleri olduğunu ortaya koymaktadır. Küresel Girişimcilik Gelişim Enstitüsü (GEDI) tarafından hazırlanan Küresel Girişimcilik Endeksi'nde (GEI) Türkiye 2018 yılında 137 ülke arasında 37. sırada; 28 ülkenin yer aldığı Asya-Pasifik sıralamasında ise 8. sırada yer almaktadır. GEI raporuna göre Türkiye'nin girişimcilikte dünya ve bölge ortalamasının üzerinde performans sergilediği güçlü yönleri risk sermayesi, yüksek büyüme, ürün inovasyonu, startup becerileri ve teknoloji kabulü iken; dünya ve bölge ortalamasının gerisinde kaldığı yönleri risk kabulü, rekabet, kültürel destek, fırsat algısı ve fırsata dayalı girişimcilik olarak değerlendirilmiştir.²

¹ <https://startup.capital.com.tr/kose-yazarlari/burak-buyukdemir/girisimci-vizesi.html>

² <http://thegedi.org/global-entrepreneurship-and-development-index/>

Girişimcilik ekosistemlerinin performansı, bölgesel yenilik ve girişimcilik sistemleri, bölgesel aktörler arasındaki etkileşim ve tamamlayıcılık, ortak strateji geliştirme ve aktörlerin koordineli ve uyumlu faaliyette bulunması ile doğrudan ilişkilidir. İstanbul'un girişimcilik alanında sahip olduğu avantajların azami ölçüde değerlendirilebilmesi; teknoloji tabanlı, yenilikçi ve yaratıcılık odaklı girişimleri çeken bir yapıya kavuşabilmesi için paydaşların eşgüdüm içerisinde aynı stratejik hedefte birleşmesi gerekmektedir.

Startup Genome ve Küresel Girişimcilik Ağı tarafından hazırlanan 2022 Küresel Startup Ekosistemleri Raporu'na göre İstanbul, küresel çapta yükselen ekosistemler arasında 14. sırada yer almıştır. 165 oyun stüdyosu ile Avrupa'da, Londra'dan sonra en çok oyun stüdyosunun olduğu şehir İstanbul olmuştur. Bununla birlikte 80'den fazla kuluçka, hızlandırma ve destek organizasyonuna ev sahipliği yapan İstanbul'un uluslararası bir girişimcilik merkezi olması yönünde çok ciddi bir potansiyel barındırdığı görülmektedir.

İstanbul'un küresel ve bölgesel girişimcilik merkezi olması hedefine yönelik olarak yabancı girişimciler için kentin bilinirliğini ve cazibesini artırmayı öngören faaliyet ve uygulama öngörülleri bulunmaktadır. Bunun yanında, yurt dışından ülkemize gelecek girişimcilerin çeşitli bürokratik aşamalarda yaşayacakları sorunların giderilmesi, hukuki işlemlerde kolaylaştırıcı olunması, şehre ve girişimcilik ekosistemine adaptasyonlarını hızlandıracak mekanizmaların oluşturulması önem arz etmektedir. Bu çerçevede, girişimci ruha sahip uluslararası yeteneklerin ülkemize ve bölgemize olan ilgisini artırmak, bürokrasiyi hızlandırmak ve ülkemizdeki uluslararası startup sayısını artırmak amacıyla dünyada etkin olarak kullanılan startup vize sistemlerinin ülkemizde de bir yöntem olarak uygulanabileceği düşünülmektedir.

Tarihsel bağlar da göz önünde bulundurulduğunda uluslararası girişimcileri ülkemize çekmek amacıyla özellikle MENA, Doğu Avrupa, Kafkasya ve Orta Asya ülkemiz açısından hedef bölgeler olarak sıralanabilir. Özellikle bu bölgelerdeki uluslararası girişimcilerin İstanbul'u tercih etme sebepleri olarak aileleriyle birlikte üst düzey eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimin yanı sıra yüksek yaşam kalitesi ve kendi kültürlerine yakınlık olarak ifade edilebilir. Bununla birlikte ekonomik büyüklüğü, nitelikli işgücü, yükselen girişimcilik ekosistemi, yenilikçi endüstrileri ve sosyokültürel yaşam standartlarıyla İstanbul, yatırımcılar ve girişimciler için küresel bir cazibe merkezidir. Ülkemizin girişimcilik bağlamında en önemli kenti olan İstanbul'u kısa ve orta vadede bölgesel, uzun vadede ise küresel bir girişimcilik merkezi haline getirebilmek için potansiyeli yüksek uluslararası girişimcilere yönelik kolaylaştırıcı adımların atılması gerekmektedir.

"Startup Vize ve Dünya Uygulamaları" çalışmasının hedef grubunun yetenekli genç girişimcilerle, kendi ülkelerinde belirli ölçüde başarılı olmuş, potansiyeli yüksek girişimcilerin olması beklenmektedir. Söz konusu uygulamanın kapsamının dünyadaki diğer başarılı örnekler de incelenerek ülkemizin mevcut bürokratik yapısı, büyüklüğü ve öncelikleri doğrultusunda şekillendirilebileceği değerlendirilmektedir.³

Bu çalışma kapsamında startup vize uygulamaları, dünyada ön plana çıkan diğer ülkelerin modellerine daha detaylı yer verilecek şekilde karşılaştırmalar yapılarak incelenmiş, ülkemiz için etkin bir modelin tasarlanmasına yönelik genel bir çerçeve ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.⁴

³ <https://startup hukuku.com/girisimciler-ve-yatirimcilar-icin-altin-vize-rehberi-i/>

⁴ [https://www.migrationpolicy.org/programs/transatlantic-council-migration-\(TCM-Start-Up-Visas_Final.pdf\)](https://www.migrationpolicy.org/programs/transatlantic-council-migration-(TCM-Start-Up-Visas_Final.pdf))

2. GİRİŞİMCİ VİZESİ ÇEŞİTLERİ VE STARTUP VİZE

Ülkeler, hızla değişen dünyaya uyum sağlayabilmek ve küresel yarışta var olabilmek adına çeşitli yenilikçi politikaları hayata geçirmeye çalışmaktadır. Bunlardan birisi de nitelikli işgücüne sahip olabilmek için uluslararası yetenekleri kendi ülkelerine çekmek üzere tasarlanan girişimci vizesi ve bunun yaygın bir uygulaması olan startup vizedir. Dünyada uygulanan mevcut girişimci vizeleri üç farklı başlık altında toplanabilir.⁵

1. Hızlı Genel Çalışma Vizesi: Girişimcilere özel olarak hızlı başvuru-onay sürecine sahip bir genel çalışma vizesidir.

2. Girişimci Vizesi: Belirli kurallar, gereksinimler ve haklar çerçevesinde oluşturulan bir vize kategorisidir.

3. Startup Vizesi: Girişimcilere çalışma vizesinin sunduğu olanakların yanı sıra startup projesini hayata geçireceği sektörde eğitimler ve destek programları sunabilen; kendi içinde diğer girişimci vizesi türlerine geçişi mümkün kılan, ülkelerin kendi ticari ve diplomatik şartlarına özgü vize programıdır.

“Startup Vize” özellikle genç girişimcilerin yabancı bir ülkede inovasyon ve teknoloji ağırlıklı sektörlerde iş kurmalarına izin veren yasal düzenlemelerle 2000’li yıllardan beri uygulanmaktadır. Son yıllarda popülerliği artmış ve gelişmiş ekonomiler için önemli bir dış ticaret politikası aracına dönüşmüştür. Startup vize, başka ülkelerdeki potansiyel yetenekleri kendi ülkelerine çekerek dünyadaki inovasyon ekonomisinin verdiği ivmeyi en iyi şekilde kullanmak için önemli bir fırsat barındırmaktadır.

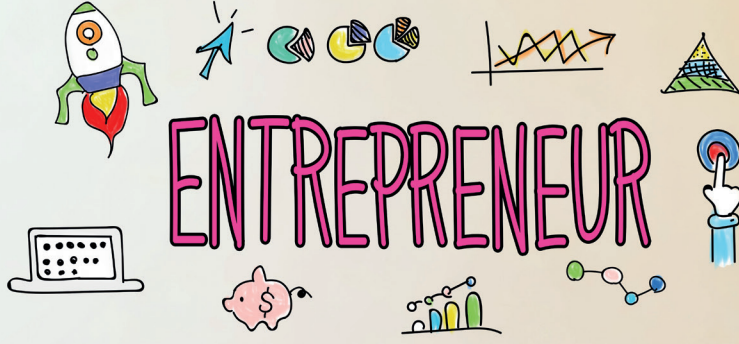
Dünyada yabancı girişimciler için uygulanan Startup Vize programları; kalifiye profesyonelleri de içerdiğinden, 6 farklı vize türü ile ilişkili olacak şekilde, farklı ülkelerde uygulanmaktadır. Bu vize kategorileri hitap ettiği hedef kitleye ve başvuru kriterlerine göre sınıflandırılmaktadır. Tablo 1’de startup vize benzeri ve ilişkili vize türlerine ait bilgiler sunulmuştur.

⁵ Dünya Girişimcilik Vizelerini Benimsedi. Peki, Biz Hala Neyi Bekliyoruz? Ayşegül Aytaç, TEPAV, Ocak 2016

Tablo 1. Startup Vize Benzeri ve İlişkili Vize Türleri ⁶

Vize Kategorisi	Hedef Kitle	Başvuru Kriterleri
Startup Vize	Bir startup kurmayı planlayan bireyler/gruplar	• Yenilikçi, ölçeklenebilir, yüksek potansiyelli ama belirsiz iş planı, • Kuluçka merkezi ya da yatırımcı grubundan onay veya kabul alma, • Asgari yatırım miktarı
Girişimci Vizesi	Tüm sektörlerde yer alan tecrübeli girişimciler	• Minimum sermaye (orta düzey eşik yatırım oranı 100.000- 500.000 USD), • İstihdam yaratıcı yapılandırılmış iş planı, • Başarılı bir girişimci sicili
Serbest Meslek Vizesi	Serbest çalışanlar	• Finansal imkanlar ve gelir planı, • Profesyonel yetkinlik, • Çalışanın faaliyet göstereceği alanda ülke ya da bölgenin ekonomik kazanımı
Yatırımcı Vizesi	Tüm sektörlerde yer alan tecrübeli yatırımcılar	• Minimum sermaye (üst düzey eşik yatırım oranı 1 milyon USD üstü) • Başarılı bir yatırımcı sicili
Vasıflı İşçi Vizesi	Profesyonel düzeydeki nitelikli işçiler	• İşverenin beklentisi uyarınca yeterli nitelikler ve uygun iş deneyimi, • Diğer insan sermayesi kriterleri (eğitim, yaş, dil yeterliliği gibi)
Yetenek Vizesi	Öne çıkan sektörlerde yer alan tanınmış veya lider özellikli kişiler	• Belirlenmiş sektörlerde üstün akademik veya mesleki başarı, • Uzman tavsiyesi, yetkin kurum referansı veya onayı
Teknik Vize	Startup kurucuları, vasıflı profesyoneller, yatırımcılar, teknoloji yoğun, yüksek büyüme gösteren işletmelerin kıdemli yöneticileri	Bireye göre belirlenmiş uygunluk şartları: • Startup kurucuları için yenilikçi, ölçeklenebilir, yüksek potansiyelli iş fikri, geçici iş planı, yeterli beceri, • Vasıflı profesyoneller ve üst düzey yöneticiler için yenilikçi, teknoloji yoğun bir startup ile yapılmış iş sözleşmesi, faaliyet göstereceği alanda yetkinlik/iş deneyimi ve uzmanlığın kanıtlanması, • Yatırımcılar için işletmenin yenilikçi, teknoloji yoğun olması ve yüksek büyüme oranına sahip olması

⁶ [https://www.migrationpolicy.org/programs/transatlantic-council-migration-\(TCM-Start-Up-Visas_Final.pdf\)](https://www.migrationpolicy.org/programs/transatlantic-council-migration-(TCM-Start-Up-Visas_Final.pdf))

Startup Vize Ekosistem Sözlüğü ⁷

Startup

Yenilikçi ve teknoloji tabanlı bir iş modeline sahip olan, hızlı büyüme için tasarlanmış, ölçeklenmeye odaklı, yönetim felsefesi ve icraatlarında çevik ve esnek girişimlerdir. Bu yönleri ile geleneksel girişimlerden farklılaşmaktadır. 50-100-500 olarak ifade edilen kural gereği; "bir şirketin 50 milyon \$ üstü geliri, 100'ü aşkın çalışanı ve 500 milyon \$ üzeri değeri varsa o artık bir startup değildir" denilebilir. (Alex Wilhelm, TechCrunch)

Yıkıcı İnovasyon Ekosistemi (Disruptive Innovation Ecosystem)

Yıkıcı inovasyon ekosistemlerinde firma yaşı, çalışan sayısı, büyüme ve karlılık oranı gibi alışlagelmiş faktörlerle öne çıkan işletmeler değil; keşfedilmemiş, tahmin edilemez, hiyerarşik yapıdan daha bağımsız ve en önemlisi hâlihazırdaki sorunlara daha hızlı, yenilikçi ve ucuz çözümler sunabilen, bunu yaparken de lider firmaları yerlerinden edebilen şirketler öne çıkmaktadır. Ürettiği veya kullandığı teknolojinin fonksiyonelliği piyasa tarafından test edilmemiş ya da iş modelinin başarısı ispatlanmamış genç ama hızlı büyüme iradesi olan yenilikçi firmalara fırsat tanımak suretiyle yenilikçiliği, verimlilik ve istihdam artışını desteklemek birçok ülkede kamu politikası olarak hayata geçmektedir.

Kuluçka Merkezleri (İnkübatörler)

Bir girişimcinin pazarlanabilir bir ürün veya hizmet için bir eylem planı geliştirmek istediğinde, başlangıçta destek aldığı ve sürdürülebilir bir iş modeli olana kadar yaklaşık 1 yıla yakın kaldığı yerlerdir. Kuluçka merkezleri, sermaye sağlamazlar ancak destekledikleri şirketlerden nadiren hisse senedi alırlar. Bazıları özel olarak yönetilir bazıları ise belediye, ekonomik kalkınma örgütleri veya üniversite gibi kurumlara bağlı yönetilir.

Hızlandırıcılar

Hali hazırda bir iş modeli olan girişimcilere yapılandırılmış ve daha kısa süren (3-4 ay) desteklerin sunulduğu programlardır. Başlangıçta işletmenin öz sermaye yüzdesi karşılığı az miktarda sermaye yatırımı yapar ve işletmenin ayakları üzerinde durabilmesi için de yatırımcı bulurlar. Kamuya açık veya özel olarak yönetilebilirler.

Melek Yatırımcı

Genellikle hisse senedi karşılığında erken aşamada ve yüksek potansiyelli işletmelere yatırım yapan varlıklı bireylerdir. Bir melek yatırımcıdan finansal destek almak hızlı ve basittir ancak sundukları miktarlar 1 milyon \$ ile 10 milyon \$ arasında destek sağlayan risk sermayesi fonlarına göre daha küçük olup 1 milyon \$ altında kalmaktadır.

Risk Sermayesi Fonları (Venture Capital Funds)

Günümüzde fikirlerini somutlaştıran, yani bir ürün ya da prototip meydana getiren girişimler, ürünün nasıl ticarileşeceği, büyüme potansiyelinin nasıl en verimli ve kazançlı şekilde sağlanabileceği hususlarında bazı sorunlarla karşılaşabilmektedir. Bunlardan finansman yetersizliği veya finansal kaynaklara ulaşamama sıkıntısı en temel olanlarıdır. Girişimler ihtiyaç duyduğu yatırım kaynağı için risk sermayesi fonlarına başvurabilir.

Risk Sermayesi, genç, dinamik, hızlı büyüme ve yüksek karlılık potansiyeli olan projelere yatırım yapmak üzere oluşturulmuş, profesyonel bir şekilde yönetilen fonlardır. Risk sermayesinde var olan risk; yeni bir ürün yaratılması ve piyasada tutulması riskidir. Bu yatırım modeli, yüksek risk - yüksek kazanç prensibine dayanmaktadır.

⁷ <https://www.migrationpolicy.org/research/start-visas-innovation-growth>

3. ÜLKELERE GÖRE STARTUP VİZE KATEGORİLERİ

Bugün dünyada birçok ülke kendi girişimcilik ekosistemine özgü olarak "startup" vize sistemini tasarlamakta ve uygulamaktadır. Startup vize sisteminin başarılı ve sürdürülebilir olabilmesinin başlıca unsuru, her ülkenin kendi iç dinamiklerine göre adapte edilebilir olmasıdır.

Anılan vize türleriyle desteklenen startup vize programları, uygulandığı ülkelere göre çeşitlilik göstermektedir. Tablo 2'de vize türlerine göre ülkeler sınıflandırılmıştır.

Tablo 2. Vize Türlerine Göre Ülkelerin Sınıflandırılması ⁸

Vize Kategorisi	Ülke Örnekleri
Startup Vize	İngiltere, Danimarka, İspanya, İrlanda, Hollanda, Estonya, Güney Kore vb.
Girişimci Vizesi	İngiltere Tier 1 Girişimci Vizesi (2019 yılından önceki uygulama)
Serbest Meslek Vizesi	Avrupa ülkelerinde oldukça yaygın olarak uygulanıyor. Almanya, İsveç vb.
Yatırımcı Vizesi	ABD E-2 Vizesi
Vasıflı İşçi Vizesi	ABD H-1B Vizesi
Yetenek Vizesi	ABD O-1 Geçici Vize, EB-1, EB-2 Kalıcı Vizeler Birleşik Krallık Olağanüstü Yetenek /Nitelik Vizesi
Teknik Vize	Fransa, Tayland, Singapur, Şili, Avustralya Teknik Vizeleri

2015 yılında, dünya çapında küresel girişimcileri çekmek için vize uygulaması başlatan 12 ülke var iken bugün bu sayı iki katının üzerine çıkmıştır. 27 farklı ülkede 36 farklı startup vize uygulaması bulunmaktadır. Bu vize uygulamaları, başladıkları yıllara ve vize isimlerine göre Tablo 3'te sıralanmıştır.

⁸ [https://www.migrationpolicy.org/programs/transatlantic-council-migration-\(TCM-Start-Up-Visas_Final.pdf\)](https://www.migrationpolicy.org/programs/transatlantic-council-migration-(TCM-Start-Up-Visas_Final.pdf))

Tablo 3. Yıllara ve Ükelere Göre Startup Vize Uygulamaları ⁹

Yıl	Startup Vize Uygulaması
2010	Şili: Startup Şili
2011	Birleşik Krallık: Girişimci Vizesi Reformu (sermaye gereksinimi az potansiyeli yüksek işletmeler için) 2019 yılında bu program yenilenerek Startup Visa UK ismini almıştır.
2012	İrlanda: Startup Girişimcilik Programı (STEP) Birleşik Krallık: Lisansüstü Girişimci Vizesi
2013	Brezilya: Startup Brezilya Kanada: Startup Vizesi (beş yıllık pilot olarak) Singapur: EntrePass Vizesi Reformu Güney Kore: D-8-4 Vize ya da Startup Vizesi İspanya: Girişimci Vizesi ya da Startup Vizesi
2014	İtalya: İtalya Startup Vizesi ve Startup Merkezi Yeni Zelanda: Girişimci Çalışma Vizesi
2015	Danimarka: Startup Danimarka (üç yıllık pilot olarak) ve Kuruluş Kartı Hollanda: Startup Vizesi Tayvan: Girişimci Vizesi
2016	Avustralya: Girişimci Akışı Fransa: Fransız Teknik Bilet
2017	Avusturya: Kırmızı-Beyaz-Kırmızı Kart Estonya: Startup Vizesi Fransa: Fransız Teknik Vizesi (Yetenek Pasaportu) İsrail: İnovasyon Vizesi (üç yıllık pilot olarak) Letonya: Startup Vizesi Litvanya: Startup Vizesi Yeni Zelanda: Küresel Etki Vizesi (dört yıllık pilot olarak) Portekiz: Startup Vizesi Singapur: EntrePass vizesi reformu Amerika Birleşik Devletleri: Uluslararası Girişimci Kuralı (iptal süreci devam ediyor)
2018	Avustralya: Güney Avustralya'da İnovasyonu Destekleme veya SISA (üç yıllık pilot olarak) Kanada: Startup Vizesi kalıcı hale getirildi Çin: Şanghay'da Ticari Startup Vizesi (pilot) Finlandiya: Fin Startup İzni Tayland: SMART Visa
2019	Japonya: Startup Vizesi Filipinler: Yenilikçi Startup Yasası Birleşik Krallık: Startup Vizesi ve Yenilikçi Vize

⁹ [https://www.migrationpolicy.org/programs/transatlantic-council-migration-\(TCM-Start-Up-Visas_Final.pdf\)](https://www.migrationpolicy.org/programs/transatlantic-council-migration-(TCM-Start-Up-Visas_Final.pdf))

4. STARTUP VİZE PROGRAMLARININ BAŞLICA ÖZELLİKLERİ

Bu çalışma kapsamında incelenen 27 ülkenin startup vize programları, aşağıdaki özellikler çerçevesinde şekillenmiştir:

- ▶ Yenilikçi ve başlangıç seviyesindeki girişimcilere uygun olup diğer vize çeşitleriyle kıyaslandığında risk barındırması
- ▶ Yeni ve hızlı büyüyen sektörlerle yönelik projelerin seçilmesi suretiyle başarı potansiyeli taşıyan girişimlerin ön değerlendirmelerinin yapılması
- ▶ Bazı modellerde sektörel uzmanlardan oluşan bir üçüncü yapı (Third-Party Endorsement) gözetimi ve denetiminin yapıldığı sistemle ilerlemesi
- ▶ Risk barındıran seçim ve destek mekanizmasıyla ilerlemesi
- ▶ İzleme mekanizmasının zamana yayılmış ve esnek kriterlerle uygulanması

Startup vize modelinin tasarımında ülkelerin bazı ortak kavramları ön plana çıkardıkları görülmektedir.

- Girişimcilik ekosistemi
- Yabancı yatırımcı
- Yenilikçi sektörler
- Teknoloji
- Birbiriyle geçişken statüler sunabilen vize sistemi
- Seminer ve eğitimler (mentorship programları)
- Hedef kitleye odaklanma
- Uluslararası finans enstrümanları kullanarak yerel ekonomik hedeflere varma

Bu kavramlara ek olarak; bu rapor kapsamında detaylı olarak incelenen ülkelerin startup vize programları, girişimcilik ekosistemine uygun teknik altyapıları ile ticari ve diplomatik alanlardaki gereklilikler gözetilerek kendilerine özgü tasarlanmıştır. Bu programlar kapsamında aşağıdaki hususlar ön plana çıkmaktadır.¹⁰

- Yenilikçi İş Modelinin Olması
- Hedef Grupların Belirlenmesi
- Başvuruların Kabulü ve Seçici Kurul (Özel Sektör Paydaşlarının Değerlendirme Sürecine Katılımı)
- Sunulan Hizmetler
- Vize Süresi
- Başarı Kriterleri

4.1. Yenilikçi İş Modelinin Olması:

Bir startup vize programı tasarlanırken, ilk basamak genel bir iş planının olması şartıdır. Vize programının kısa veya uzun soluklu yol haritasının çizilebilmesi için önemli bir başlangıç olan genel iş planı, eğer güçlü çeperlerle tanımlanmış olursa startup vize programının başarısına katkıda bulunacaktır.¹¹ Genel iş planını tamamlayan faktörler şunlardır:

- Yatırım sermayesi miktarının belirlenmesi,
- İstihdam potansiyeline yönelik ön çalışma yapılması,
- Öncelikli sektörlerin belirlenmesi ve inovasyon ağırlıklı sektörlerin öncelikli olması,
- Sunulan iş planının ölçeklendirilebilir olması.

4.2. Hedef Grupların Belirlenmesi:

Vize programının en temel hususlarından biri de startup vize sisteminin hitap edeceği hedef grubun belirlenmesidir. Hedef grubun, programın uygulanacağı ülkenin ticari, teknolojik ve yenilikçilik alanlarında asıl ihtiyaç duyduğu nüfus kitlesini de belirleyeceği unutulmamalıdır. Bu nedenle, hedef kitle belirlenirken özellikle yaş, eğitim ve iş deneyimi gibi kriterlerin yanında teknik/yönetimsel beceriler, bireysel/ekip çalışmasına yatkınlık, üniversite öğrencilerine hitap edip etmeyeceği, liderlik özelliklerine sahip olunması vb. kriterler geniş bir yelpazede ele alınmalıdır.¹²

4.3. Başvuruların Kabulü ve Seçici Kurul

Girişimcilik vize programlarında olduğu gibi startup vize programlarına başvuru kriterlerinden biri de başvuru da bulunanların üçüncü taraf gözetimi ve denetiminin olup olmadığıdır. Birçok ülke örneğinde görüldüğü üzere başvuruların değerlendirilmesinde anılan üçüncü taraf gözetimi ve denetimine sahip olunması önemli bir kriter olmuştur. Kuluçka merkezleri, hızlandırıcılar, yatırım kuruluşları veya araştırma ve teknoloji enstitüleri gibi üçüncü taraf gözetimi ve denetimi yapabilen yapılar, startup başvurularının bir tür garantörü konumundadır.¹³

Bunun yanı sıra, bazı ülke programlarına başvuru koşullarının belirlenmesi ve başvuruların değerlendirilmesinde bir seçici kurula yetki verildiği görülmektedir. Çoğu zaman ilgili kamu kurumları tarafından görevlendirilen uzmanlardan, sivil toplum kuruluşları ile yarı kamu kuruluşlarını temsil eden yetkililerden ve özel sektör temsilcilerinden oluşan çok paydaşlı değerlendirme komiteleri oluşturulmaktadır.

¹⁰ <https://www.migrationpolicy.org/programs/transatlantic-council-migration> (TCM-Start-Up-Visas_Final.pdf)

¹¹ <https://www.oecd.org/governance/observatory-public-sector-innovation/innovations/page/electronicvisaapplicationssystem.htm>

¹² <https://www.migrationpolicy.org/programs/transatlantic-council-migration> (TCM-Start-Up-Visas_Final.pdf)

¹³ <https://uglobally.com/startup-visa-worldwide/>

Startup Vize Başvurularının Değerlendirmesine Ekosistem Paydaşlarının Katılımı

Startup vize programı uygulayan kamu kurumları tarafından yetki ve sorumluluk paylaşma isteklerine bağlı olarak iş fikirleri değerlendirilirken; kamu dışında kalan ve genellikle özel sektör bakış açısı ve birikimi olan paydaşlar iki şekilde sürece dahil edilmektedir.¹⁴

1. Üçüncü Taraf Onayı (Third Party Endorsement)

Startup vize başvurusu yapılmadan önce adayın iş planı, uzmanlığı olan bir kurum tarafından incelenmekte ve uygun bulunursa bir destek mektubu ile onaylanmaktadır. Vize programını uygulayan kamu otoritesi tarafından yetkilendirilen bu uzman kurumun daha sonra girişimciyi desteklemesi de beklenmektedir. Aşağıdaki kuruluş türleri üçüncü taraf onayı verme konusunda yetkilendirilebilmektedir. Bunlar, kurumsal görev tanımlarına ve sahip oldukları yetkinliklere göre fiziki mekân sunmak, teknik ve idari destek vermek, girişimlere yatırım yapmak gibi farklı destekler verebilmektedir.

Üçüncü Taraf Onayı veren Kurumlara;

- Kuluçka Merkezleri
- Hızlandırma Programları
- Melek Yatırım Ağları
- Risk Sermayesi Fonları örnek gösterilebilir.

Üçüncü taraf onayında, onay veren farklı kurumlar kendi seçim kriterlerini uygulamaktadır. Seçim sonucunda bir projenin potansiyeline piyasanın karar vermesi beklenmektedir. Bununla birlikte yatırımcı olacak büyük firmalar, potansiyel rakiplerini kontrol altında tutmak amacıyla onay için yüksek miktarda hisse senedi talebinde bulunabilirler.

2. Çok Paydaşlı Değerlendirme Paneli

Vize programını yürüten kurum koordinasyonunda, kamu ve özel sektör uzmanlarından oluşturulan komite başvuruyu değerlendirmektedir. "Üçüncü taraf onayı" verme yöntemine göre daha çok kamu odaklı bir bakış açısı olan bu yaklaşımda, adayların piyasa dinamiklerinin yanında kamusal önceliklere göre değerlendirilmesi de sağlanmaktadır. Farklı kesimleri temsil eden çok paydaşlı bir değerlendirme süreci olduğundan, üçüncü taraf onayına nazaran daha objektif bir değerlendirme olduğu söylenebilir.

Aday seçim sürecine özel sektör uzmanlarının katılımı sebebiyle başvuru süreci iki aşamalı olarak gerçekleşmektedir. Birinci aşamada adayların iş fikirlerine uzman kuruluşlar veya değerlendirme komitesi tarafından onay verilmesi, ikinci aşamada ise onay alan adayların vize başvurusu yapması gerekmektedir. Aşamalı başvuru ve değerlendirme işlemi süreci uzatmakla birlikte vize veren kamu otoritelerinin işini kolaylaştırmaktadır. Bununla birlikte sayıca azalmış fakat nitelikli olan adaylara sadece güvenlik kontrolü gibi standart denetimlerin yapılması yeterli olmaktadır.

Komitelerde yer alan aynı kişiler bütün başvuruları aynı kriterlere göre değerlendirdiğinden üçüncü taraf onayına göre daha objektif bir yöntemdir. Bununla birlikte komite tüm başvuruları incelediğinden süreç daha fazla zaman almaktadır.

¹⁴ <https://www.migrationpolicy.org/research/start-visas-innovation-growth>

4.4. Sunulan Hizmetler

Startup vize programlarının “yalın model” ve “kapsamlı model” olmak üzere temel olarak iki model üzerinden tasarlandığı görülmektedir.¹⁵

Yalın Model

Bu modelde fikir aşamasını geçmiş firmalar hedeflendiğinden model, kitle fonlaması ya da hızlandırıcı programlar gibi kapsamlı destekler içermemektedir. Yalın modeller startup vize programına hızlı ve yüksek sayıda başvuru çekerek eleme sürecini de aynı hızda yönetmek amacıyla kurgulanır. Program otoritelerinin bazıları inkübatörler, hızlandırıcılar, yatırımcı organizasyonları veya araştırma enstitülerinden onay isteyebilmektedirler. Yalın modeli uygulayan ülkelere örnek olarak Kanada, Danimarka, Estonya, İrlanda, İspanya, İsrail, İtalya, Japonya, Hollanda, Portekiz, İngiltere ve Güney Kore verilebilir.

Kapsamlı Model

İnkübatörlere veya hızlandırıcılara dayalı bu modelle fikir aşamasında olan girişimcilere, fikirlerini iş dünyasında uygulamaya koymaları için ortak kullanım alanları, çeşitli hızlandırma programları, hibe, danışmanlık ve yazılım gibi kapsamlı destekler sunulmaktadır. Seçim kriterleri daha katı olup belirli sayılarda kotalar bulunmaktadır. Kapsamlı modeli uygulayan ülkelere örnek olarak Yeni Zelanda, Fransa ve Şili verilebilir.

4.5. Vize Süresi

Startup vize programlarında vize kolaylığının sağlanması en temel husustur. Bazı programlarda geçişli vize statüleri sunulmaktadır. Programların katılımcılara ülkede kalma izni vermeleri iki farklı şekilde uygulanmaktadır.¹⁶

Geçici Oturum İzni

Genelde 1-2 yıllık oturum izni verilir. Startup vizesi sahibi daimî oturma iznine nadiren kavuşur. 5 yıl veya üzeri bir süreden sonra uzun süreli oturum izni verilebilmektedir.

Uzun Süreli Oturma İzni

Startup vizesi sahibi, vize süresini yenileyebilir veya daha uzun süreli geleneksel girişimci vizesine geçiş yapabilir. Bu geçiş, belirli kriterler dahilinde kademeli olarak sağlanmaktadır.

4.6. Başarı Kriterleri

Startup vize programı geliştirilirken en önemli hedef; bu programın ulusal ya da yerel ekonomik hedeflere ulaşmada ne ölçüde başarılı olduğu ve girişimcilik ekosistemini ne oranda beslediği olmalıdır. Yukarıda özetlenen beş husus bir startup vize programına ne ölçüde entegre edilirse programın başarı düzeyinin o ölçüde artacağı değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, işletmenin performansı, ticari potansiyeli, başlangıçtaki iş planına uyum, büyüme ve yenilikçilik potansiyeli, vize süresi boyunca ara kontrol noktaları, başarısızlık üzerine değil devamlılık (sürdürülebilirlik) üzerine kurulan bir denetim süreci gibi kriterler de önem kazanmaktadır.

¹⁵ <https://www.migrationpolicy.org/programs/transatlantic-council-migration> (TCM-Start-Up-Visas_Final.pdf)

¹⁶ <https://www.migrationpolicy.org/programs/transatlantic-council-migration> (TCM-Start-Up-Visas_Final.pdf)

5. ÜLKE ÖRNEKLERİ VE STARTUP VİZE UYGULAMALARI

Çalışmanın bu bölümünde dünyada startup vize programları uygulayan 28 ülkeden bir önceki bölümde belirlenen kriterlere göre öne çıkan 13 ülke örneği incelenmiştir. Raporun devamında incelenecek olan ve startup vize uygulamalarıyla öne çıkan ülkeler şunlardır:

- Danimarka
- Estonya
- Hollanda
- İngiltere
- İrlanda
- İsrail
- İspanya
- İtalya
- Kanada
- Portekiz
- Fransa
- Şili
- Güney Kore

İncelenen 13 ülke içerisinde Şili ve Fransa'nın uyguladıkları kapsamlı model ile diğer 11 ülkeden ayrıldığı görülmektedir. Şili startup vize uygulamasında; The S Factory (Başlangıç), Seed (Tohum) ve Huella (İz) olarak 3 ayrı program bulunmaktadır. Fransa startup vize programı da yine Şili gibi kapsamlı bir şekilde uygulanmakta olup başarılı hızlandırma ve geliştirme programlarıyla öne çıkmaktadır. Estonya'nın başlattığı "e-residency" programında ise girişimciler dünyanın her yerinden çevrimiçi olarak AB merkezli bir şirket kurabilmektedirler.

5.1. DANİMARKA

Startup Danimarka vize programı, Danimarka hükümeti tarafından 2013 yılında başlatılan ve yetenekli girişimcilere Danimarka'nın kapılarını açan vize programıdır. Yalnızca AB ve EEA (Avrupa Ekonomik Alanı) üyesi olmayan ülke vatandaşlarını kapsar. Danimarka hükümeti startup vize programını 1 yıl içinde en fazla 50 proje desteklenecek şekilde sınırlandırmıştır. Vize başvurusu yapan girişimciler belirgin bir büyüme potansiyeline sahip, yenilikçi ve ölçeklenebilir olmalıdır. Ayrıca girişim sahibi, Danimarka'da en az bir yıl yaşam giderlerini karşılayabilecek finansal kaynağa sahip olmalıdır. Kabul edilen proje sahiplerine 2 yıllık vize verilir. Başarılı olunduğu takdirde bu süre 3 yıl daha uzatılabilir. En fazla 3 kişiden oluşan ekip projeleri vize başvurusu yapabilir. Vizeyi hak eden proje sahipleri, aileleri için de vize başvurusu yapabilir.

Vize başvuruları kamu kurumu olarak çalışan Startup Danimarka Sekreterliği'ne İngilizce dilinde online olarak yapılır. Startup Danimarka Sekreterliği bünyesinde görev yapan bağımsız bir uzman ekip başvuruları değerlendirir. Değerlendirmeler 6 hafta içinde sonuçlandırılır. Başvuruları reddedilen proje sahipleri yeni bir projeye ya da reddedilen mevcut projelerini geliştirerek yeniden başvuru yapabilir.

Vize verilen projelere Danimarka Hükümeti tarafından finansal destek sağlanmamakla birlikte kamu tarafından finanse edilen İş Geliştirme Merkezleri kredi, risk sermayesi ve diğer fon kaynakları hakkında girişim sahiplerine rehberlik hizmeti vermektedir. Ayrıca başarılı olan girişimlere İş Geliştirme Merkezleri aracılığıyla girişimci desteği sunulmakta olup hızlandırıcı ve kuluçka ağıları ile tanışma fırsatı verilmektedir. Startup vizesi verilen her proje, Danimarka vatandaşlarına açık olan fonlara veya kredilere başvuru yapabilir. Programa her yıl ortalama 300'ün üzerinde başvuru yapılmaktadır.¹⁷

Danimarka Vize Künyesi:

1. Program Başlangıç Yılı 2015

2. Uygulamayı Yürüten Kurum Startup Danimarka Sekreterliği

3. Kimler Başvurabilir AB ve EEA (Avrupa Ekonomik Alanı) üyesi olmayan ülke vatandaşları, Büyüme potansiyeline sahip, yenilikçi ve ölçeklenebilir projeler

4. Başvuru Yeri ve Şekli Startup komitesine online veya elçiliklere bizzat

5. Başvuru Dili İngilizce

6. Başvuru Ücreti Yok

7. Finansal Yeterlilik Danimarka'da en az bir yıl yaşam giderlerini karşılayabilecek finansal kaynak girişimci tarafından karşılanmalıdır

8. Öncelikli Sektörler Restoranlar, perakende satış mağazaları, küçük işletmeler ve dış ticaret şirketleri dışındaki kalan sektörler

9. Vize Süresi Vize süresi 2 yıldır, başarılı olması durumunda 3 yıl daha uzatılabilir

10. Seçici Kurul Startup Danimarka Sekreterliği bünyesinde görev yapan bağımsız uzman ekip

11. Destekler Devletin finansal desteği yok ancak özel fonlara veya kredilere başvurulabilir. İş Geliştirme Merkezleri tarafından finansal bilgi desteği, kuluçka merkezleri ve hızlandırıcılar tarafından ise girişimci desteği sunulur

12. Özel Şartlar En fazla üç kişiden oluşmak kaydıyla ekip halinde başvurulara da açıktır. 1 yıl içinde en fazla 50 projeye vize verilir.

¹⁷ Danimarka Startup Vize Resmi Sitesi: "https://startupdenmark.info/frequently-asked-questions"

5.2. ESTONYA

2017 yılında uygulanmaya başlayan “Startup Estonia” programı yalnızca yenilikçi, dijital ve küresel olarak büyüme potansiyeli bulunan ve AB ülkelerinden olmayan girişimcilere şirketlerini Estonya’da kurup büyümeleri için verilen vizedir. Ayrıca Estonya’da kurulu şirketi olanların AB üyesi olmayan bir ülkeden yabancı bir yetenek getirmek istediklerinde başvuracakları vizedir. Bu program girişimciler, kuluçka merkezleri, hızlandırıcılar, özel sektör ve kamu sektörünün ortak çalışmaları ile Estonya’yı dünyanın en iyi girişimcilik merkezlerinden biri yapmayı amaçlamaktadır.

Startup Estonya’nın faaliyetleri 4 ana kategoriye ayrılmaktadır:

1. Estonya startup ekosisteminin güçlendirilmesi amacıyla toplumu farklı etkinlikler ve faaliyetlerle birleştirerek pazarlama ve marka stratejileri oluşturup uygulamak;
2. Yeni başlayanlar için eğitim programları yürüterek uluslararası iş hedeflerine ulaşmalarını sağlamak.
3. Yerel yatırımcıları daha akıllı yatırımlar yapmaya, fonlar oluşturmaya teşvik etmek; yabancı yatırımcıları Estonya’ya çekerek yerel ekosisteme kazanç sağlayacak şekilde eğitmek;
4. Bir girişimin işletilmesi, yatırım yapma ve startup vizesi gibi düzenlemelerin uygulanmasıyla ilgili bürokratik engellerin kaldırılmasını sağlamak.¹⁸

Ayrıca Estonya hükümeti ülkeye gelen startup'lara özel bazı kamu hizmetleri sağlamaktadır. Bunlar; iş bulma, taşınma ve yerleşim işlemleri için rehberlik ¹⁹, Estonya’da günlük hayata adaptasyon için ücretsiz kurslar ve dijital olarak insan kaynaklarına erişim hizmetleridir.

Bu vizenin süresi 3 ila 12 aydır. İlk 90 günü Schengen vizesi özellikleri taşımaktadır. Daha uzun süreli kalmak isteyenler vize bitiminden sonra oturma iznine başvurabilirler. Öncelikle Startup Komitesi’ne online başvuru-
lur ve komite 10 gün içinde onaylarsa vize başvurusu 30 gün içinde sonuçlanır. ²⁰

Estonya Vize Künyesi:

1. Program Başlangıç Yılı 2017

2. Uygulamayı Yürüten Kurum Startup Komitesi

3. Kimler Başvurabilir AB üyesi dışındaki ülke vatandaşları

4. Başvuru Yeri ve Şekli Startup komitesine online başvurulur. Komite onayından sonra Elçilikler veya Estonya Polisi ve Sınır Muhafız Kurulu tarafından vize verilir.

5. Başvuru Dili İngilizce

6. Başvuru Ücreti 80€

7. Finansal Yeterlilik Aylık 160€ (yıllık 1920€) Kalış süresi boyunca Estonya veya Schengen Bölgesi için geçerli en az 30.000€ sağlık sigortası poliçesi

8. Öncelikli Sektörler Teknoloji tabanlı, yenilikçi ve ölçeklenebilir bir işletme olması

9. Vize Süresi Vize süresi 3-12 aydır. 18 ay uzatılabilir. Başarılı olunması durumunda 5 yıllık oturma izni alınabilir.

10. Seçici Kurul Startup Komitesi

11. Destekler Online platform üzerinde kamu ve özel sektör ortaklığı ile kuluçka merkezleri ve hızlandırıcılar desteği

12. Özel Şartlar Dünya çapında Unicorn olma potansiyeli taşıyan yatırımlara öncelik sağlanır.

¹⁸ Startup Estonya Resmi Sitesi : <https://startupestonia.ee/about>

¹⁹ Estonya Dijital İş Bulma Rehberi: <https://www.workinestonia.com/>

²⁰ Startup Estonya Resmi Sitesi: <https://startupestonia.ee/en>

5.3. HOLLANDA

Hollanda hükümeti, ekonomik ve sosyal hayata katkı sağlama potansiyeli olan yenilikçi iş fikirlerine yönelik Startup Visa programını 2015 yılında başlatmıştır. Yabancı bir girişimcinin Hollanda'da işini kurup geliştirmesi için 12 ay süresi bulunmaktadır. Bu programa dahil olması için deneyimli bir yerel danışmandan (facilitator) profesyonel destek alması gerekmektedir. Bu destekle startup bir işletmeye dönüştürülür.

Danışman; girişimcinin ihtiyaçlarına bağlı olarak girişimciye özel bir destek paketi sağlar. Dolayısıyla danışmanın konusunda tecrübeli, mali kaynakları sağlam ve Hollanda Kurumsal Ajansı (RVO) tarafından onaylı olması gerekmektedir. Hollanda Kurumsal Ajansı (RVO), danışmanın belirli koşulları karşılayıp karşılamadığını değerlendirir ve karşılayanları "danışmanlar listesine" alır.²¹

Programı Adalet Bakanlığı'na bağlı Göç İdaresi yürütmektedir. Çevre, enerji, sosyal girişimcilik alanları başta olmak üzere yenilikçi teknolojilere yer verilmektedir. Girişimci, mali kaynaklarını göstererek ayrıntılı bir iş planı sunma şartlarını yerine getirmelidir. Ayrıca Ticaret Siciline kayıt olmalı ve işle ilgili tüm süreci hükümet tarafından onaylı danışmanlar tarafından incelenmelidir.²²

Başvuruların çoğu Çin, İsrail, Pakistan ve Rusya'dan gelmektedir.

Hollanda Vize Künyesi:

1. Program Başlangıç Yılı 2015

2. Uygulamayı Yürüten Kurum Adalet ve Güvenlik Bakanlığı Göç İdaresi Kurumu, Göçmenlik ve Vatandaşlık Kabul Servisi (Immigration and Naturalisation Service IND)

3. Kimler Başvurabilir AB ve EEA üyesi olmayan ve İsviçre dışındaki ülke vatandaşları

4. Başvuru Yeri ve Şekli Yerel danışman, girişimcinin iş planı ile Adalet Bakanlığı'na bağlı Göç İdaresine başvurulabilir veya girişimci aday ülkesindeki konsolosluklar aracılığıyla başvurulabilir

5. Başvuru Dili Felemenkçe, İngilizce, Fransızca veya Almanca. (Diğer diller için yeminli tercümeyle kabul edilmektedir)

6. Başvuru Ücreti 80€

7. Finansal Yeterlilik 1 yıl Hollanda'da yaşamak ve iş kurmak için yeterli finansal kaynağa sahip olmak

8. Öncelikli Sektörler Çevre, enerji, sosyal girişimcilik alanları ile bunların dağıtım ve pazarlaması

9. Vize Süresi 12 ay oturma izni, 1 yıl sonra serbest meslek çalışma iznine başvuru hakkı

10. Seçici Kurul Hükümetçe onaylı danışmanlar listesinden bir yerel danışman onayı

11. Destekler Yerel danışman tarafından girişimcinin ihtiyaçlarına göre özel destek paketi

12. Özel Şartlar Hükümetçe onaylı yerel danışmandan profesyonel destek alınması, Ticaret siciline kayıt, ayrıntılı iş planının olması

²¹ Startup Hollanda Resmi Sitesi: <https://business.gov.nl/coming-to-the-netherlands/permits-and-visa/startup-visa/>

²² Göç ve Yurttaşlığa Kabul Servisi Resmi Sitesi: https://ind.nl/en/work/working_in_the_netherlands/pages/start-up.aspx

5.4. İNGİLTERE

İngiltere, 2011 yılında başlattığı girişimcilik vizesini (Entrepreneur Visa, Tier 1) 2019 yılında sona erdirerek şu anda yürürlükte olan startup vize programına geçiş yapmıştır. Startup vizesine başvuru yapabilmek için proje sahibinin en az 18 yaşında olması ve program tarafından belirlenmiş bir İngilizce dil testinden başarılı olması gerekmektedir. Ayrıca kişinin İngiltere’de yaşadığı süre boyunca kendi geçimini sağlayabilecek kadar finansal birikime sahip olması beklenmektedir.

Başvuru yapmadan önce projenin, vize programının belirlediği kurumlardan biri tarafından incelenmesi ve onay verilmesi gerekmektedir. Onaylayan kurum ya İngiltere’deki bir yükseköğretim kurumu ya da girişimcileri destekleyen bir kurum (geliştiriciler, destekleyiciler) olmalıdır.

Başvuruların online olarak yapıldığı bu vize programına başvuru esnasında ülkeden ülkeye değişen miktarlarda harç ücretleri yatırılmaktadır. Programın uygun gördüğü ülke vatandaşları diğerlerine göre daha az harç ücreti ödemektedirler.

Startup vizesiyle İngiltere’de 2 yıl boyunca kalınabilir ve aile üyeleri için de vize başvurusu yapılabilir fakat bu vize programında uzatma talebinde bulunmak mümkün değildir. Bunun yerine 2 yıllık süre bitmeden mevcut diğer vize programlarına başvuru yaparak kalma süresinin uzatılması gerekmektedir. Bunun dışında eğer kurum tarafından verilen onay geri çekilirse, vize 2 yıldan daha kısa sürede kesilebilmektedir. Vize programında kamu fonları aracılığıyla proje sahipleri desteklenmemektedir.²³

Bu vize programından önce İngiltere’de girişimciler için 40 aylık olarak uygulanmış olan girişimci vizesi (Entrepreneur Visa) programına başvuru için en az 16 yaşında olanlara, 4’er aylık dönemlerle 6 yıla (72 ay) kadar vize süresi verilebilmekteydi. Her iki programda da önceden belirlenmiş bir kurumdan onay mektubu alınması gerekmekte ve vize için başarılı bulunarak kabul edilen projelere bu onaylayıcı kurumların eğitim, networking vb. desteklerinin dışında herhangi bir kamu desteği sağlanmamaktadır.²⁴

İngiltere Vize Künyesi:

1. Program Başlangıç Yılı 2019

2. Uygulamayı Yürüten Kurum UK Home Office

3. Kimler Başvurabilir EEA üyesi olmayan ülke vatandaşları ve İsviçre vatandaşı olmayanlar

4. Başvuru Yeri ve Şekli Birleşik Krallık Vizeleri ve Göçmenlik Bürosu’na (UKVI) online olarak yapılır

5. Başvuru Dili İngilizce

6. Başvuru Ücreti Başvuru ücreti 55-493 £ arasında ülkeden ülkeye değişmektedir.

7. Finansal Yeterlilik Başvuru sahibi ve gelmek isterlerse aile bireylerinin kendi geçimlerini sağlayabilecek kadar finansal yeterliliğe sahip olmaları gerekmektedir.

8. Öncelikli Sektörler Yenilikçi ve teknolojik projeler

9. Vize Süresi Vize süresi 2 yıldır. Uzatma imkânı yoktur. Kurum onayı geri çekilirse 2 yıldan önce de vize kesilebilir. Vize süresi dolduktan sonra diğer vize çeşitlerine başvuru yapılarak uzatılabilir.

10. Seçici Kurul Belirlenen bir yüksek öğretim kurumu ya da girişimcileri destekleyen geliştirici ya da hızlandırıcılar.

11. Destekler Kamu desteği yoktur. Girişimcileri destekleyen kurumlardan destek alınır.

12. Özel Şartlar Ekip içinde başvuru sınırı belirtilmemiştir. Başvuru sahibinin belirlenmiş bir İngilizce dil testinden başarılı olması gerekmektedir. Sponsorluk mektubu veren kurum, startup’ı vizenin 6. ve 12. aylarında durum değerlendirmesinden geçirir. Olumsuz izlenim vizenin iptaline sebep olabilmektedir. Girişimciler, geliştirici veya destekleyici olarak bilinen bir kurumdan ya da İngiltere’deki bir yükseköğrenim kurumundan onay alan startup projesi için destek alabilmektedir.

²³ Birleşik Krallık Startup Vize Resmi Sitesi: “<https://www.gov.uk/start-up-visa>”

²⁴ Birleşik Krallık Startup Vize Resmi Sitesi, Entrepreneur Visa: “<https://www.gov.uk/tier-1-entrepreneur>”

5.5. İRLANDA

2012 yılından bu yana uygulanan Startup Vize programına başvurabilmek için EEA (Avrupa Ekonomik Alanı) dışında kalan bir ülke vatandaşı olmak gerekmektedir. Yenilikçi olması gereken proje için başvuru sahibinin 50.000 €'luk finansal birikime sahip olması ve herhangi bir suçtan dolayı hüküm giymemiş olması gerekir. Programa başvurular online yapılmaktadır. Başvuru ücreti 350 €'dur.

Program için gereken 50.000 €'nun başvuranın kendi kaynağı olabileceği gibi İrlanda devlet fonundan ya da bir melek yatırımcıdan alınan destekle sağlanmış olabilir. Başarılı bulunan projelere 2 yıllık vize verilmekte ve bu süre 3 yıl daha uzatılabilmektedir.

Başvuru sahibi vize almaya hak kazandığı takdirde aile üyelerinin de bu program kapsamında vize alması mümkündür. Program dahilinde toplamda 5 yıldır İrlanda'da vize sahibi olan kişiler İrlanda hükümetine uzun süreli ikamet izni için başvuru yapabilmektedir.²⁵

İrlanda Vize Künyesi:

1. Program Başlangıç Yılı 2012

2. Uygulamayı Yürüten Kurum Adalet Bakanlığı

3. Kimler Başvurabilir EEA üyesi olmayan ülke vatandaşları

4. Başvuru Yeri ve Şekli Göçmenlik Dairesine online olarak

5. Başvuru Dili İngilizce

6. Başvuru Ücreti 350€

7. Finansal Yeterlilik Proje için 50.000 €'luk sermaye istenmektedir. Bu sermaye başvuranın kendi birikimi olabileceği gibi projesini kabul ettirdiği İrlanda'da bir devlet fonundan ya da bir melek yatırımcıdan sağlanmış da olabilir.

8. Öncelikli Sektörler Yenilikçi Projeler

9. Vize Süresi Vize süresi 2 yıldır. 3 yıl daha uzatılabilir.

10. Seçici Kurul Adalet Bakanlığı tarafından belirlenen bağımsız bir değerlendirme komitesi

11. Destekler Herhangi bir özel destek mekanizması bulunmamaktadır.

12. Özel Şartlar Program dahilinde 5 yıldır İrlanda'da vize sahibi olan kişiler İrlanda hükümetine uzun süreli ikamet izni başvurusu yapabilmektedir. Program kapsamında vatandaşlık verilmemektedir.

²⁵ Ireland Startup Entrepreneur Program: <https://www.y-axis.com/visa/invest/ireland/>

5.6. İSRAIL

İsrail İnovasyon Vizesinin amacı, yabancı girişimcilerin bir İsrail şirketi olarak yenilikçi teknoloji projelerini geliştirmeleri suretiyle çalışma izni vizesi almalarını sağlamaktır. Vizenin ilk aşamasında 24 aya kadar oturma izni sunulmaktadır. 2017 yılında pilot olarak uygulanmaya başlanmıştır.

Bu vizenin başvuru koşulları ve süreci emsallerine göre bazı farklılıklar göstermektedir. Yabancı girişimci, hükümetin belirlemiş olduğu 12 teknoparktan (Landing Pad) birini seçerek geliştirmek istediği projeyle birlikte ilgili sektörün teknoparkına başvurur.²⁶ Teknopark, projenin geliştirilmesi için onay veya ret kararı verir. Projenin onaylanması durumunda girişimci, teknopark onay yazısını alarak, İnovasyon Vizesi verilmesi için İsrail İnovasyon Komitesine başvuruda bulunur. Burada profesyonel bir değerlendirici projeyi inceler ve komiteye fikrini sunar.

Komite iş fikrini onaylarsa, vize ve oturma izni verilmesi için Nüfus, Göç ve Sınır İdaresi'ne (PIBA) başvurarak kişinin 24 aylık İnovasyon Vizesi alması sağlanır. Bu 24 ay boyunca girişimci, teknoparkta işini kurarak İsrail'in ona sunduğu mali ve teknolojik imkânlardan yararlanır. 24 ayın sonunda işin başarılı bir şekilde devam etmesi sonucunda İnovasyon Komitesi'nin sunduğu teşviklerinden yararlanır. Bu teşviklerden birini aldığı takdirde 5 yıllık oturma ve çalışma iznine sahip olan kişiler uzman vizesine başvurabilir.

İsrail bu vize ile özellikle Çin, Tayland, Japonya, Polonya ve Tayvan gibi ülkelerle ikili ilişkiler kuran ortak projeler geliştirerek, Ar-Ge ve teknoloji alanlarında gelişim göstermeyi hedeflemektedir.²⁷

İsrail Vize Künyesi:

1. Program Başlangıç Yılı 2017

2. Uygulamayı Yürüten Kurum İsrail İnovasyon Otoritesi

3. Kimler Başvurabilir İsrail turist vizesi uygulamasına tabi ülke vatandaşları

4. Başvuru Yeri ve Şekli Teknoparka elden veya online

5. Başvuru Dili İngilizce veya İbranice

6. Başvuru Ücreti Yok

7. Finansal Yeterlilik Belirtilmemiş

8. Öncelikli Sektörler Yüksek teknoloji, dijital bilgi teknolojisi, Ar-Ge, ileri sağlık teknolojileri

9. Vize Süresi 2 yıl, 5 yıla kadar uzatılabilir.

10. Seçici Kurul Startup projesi, hükümet tarafından belirtilen 12 teknoparktan (landing pad) birinin onay mektubunu almalıdır. Ardından İsrail İnovasyon Komitesi onayı alınmalıdır.

11. Destekler Hibe ve startaplara özel mali destek programları

12. Özel Şartlar Hükümet tarafından onaylanmış 12 adet Teknoparktan birinin onayladığı inovatif teknoloji projesi olmalı.

²⁶ Innovation Visa for Foreign Entrepreneurs <https://www.tel-aviv.gov.il/en/WorkAndStudy/Pages/Work-Visas.aspx>

²⁷ İsrail İnovasyon Vizesi Resmi Sitesi: https://innovationisrael.org.il/en/page/calls-proposals?tid_1=9

5.7. İSPANYA

İspanya Startup Vize programına 2013 yılından bu yana başvuru alınmaktadır. Programa başvuran girişimcilerin AB vatandaşı olmaması, en az 18 yaşında olması ve başvurudan önce yaşadığı ülkedeki son 5 yıllık sabıka kaydının temiz olması gerekmektedir. Ayrıca başvuran yabancı ülke vatandaşı İspanya'da ise, kişinin yasa dışı yollarla İspanya'da bulunmuyor olması gerekmektedir. Başvuru sahibinin İspanya'da kendini finanse edebilecek yeterlikte olması beklenmekte olup bunun için gerekli miktar, asıl başvuru sahibi için 2.130 € sorumlu olduğu her aile üyesi için 532 € olarak belirlenmiştir. Bunun dışında başvuru belgelerinin İspanyolca olması istenmektedir.

İspanya devleti, startup vizesine başvurabilmek için projelerin yenilikçi ve program tarafından belirlenen sektörler dahilinde olmasını istemektedir. Bu sektörler; bilgi ve iletişim teknolojileri, yenilenebilir enerjiler, çevre, su ve su arıtma, sağlık bilimleri, biyoteknoloji ve havacılıktır.

Başarılı olan proje sahipleri eğer İspanya dışından başvuru yaptı ise vize süresi 1 yıl, İspanya içinden başvuru yaptı ise Vize süresi 2 yıl daha uzatılabilir. Süre bitiminde 2 yıl daha uzatılabilir. Başvuru sahibinin aile üyelerine de aynı süreler dahilinde vize verilmektedir.²⁸ Bunların dışında startup vizesi almayı hak eden başvuru sahiplerine herhangi bir kamu desteği sağlanmamaktadır.

İspanya Vize Künyesi:

1. Program Başlangıç Yılı 2017

2. Uygulamayı Yürüten Kurum Büyük Şirketler ve Stratejik Gruplar Birimi İdaresi

3. Kimler Başvurabilir AB üyesi olmayan ülke vatandaşları

4. Başvuru Yeri ve Şekli Ticaret Ofisi'ne elden teslim

5. Başvuru Dili İspanyolca

6. Başvuru Ücreti Harç ücreti ödenmekte olup net bir miktar belirtilmemiştir

7. Finansal Yeterlilik Başvuru sahibi İspanya'da kendi kendini finanse edebilecek yeterlilikte olmalıdır. Bunun için gerekli miktar, asıl başvuru sahibi için 2.130 € ve sorumlu olduğu her aile üyesi için 532 € olarak belirlenmiştir.

8. Öncelikli Sektörler Bilgi ve iletişim teknolojileri, yenilenebilir enerjiler, çevre, su ve su arıtma, sağlık bilimleri, biyoteknoloji, havacılık sektörleri

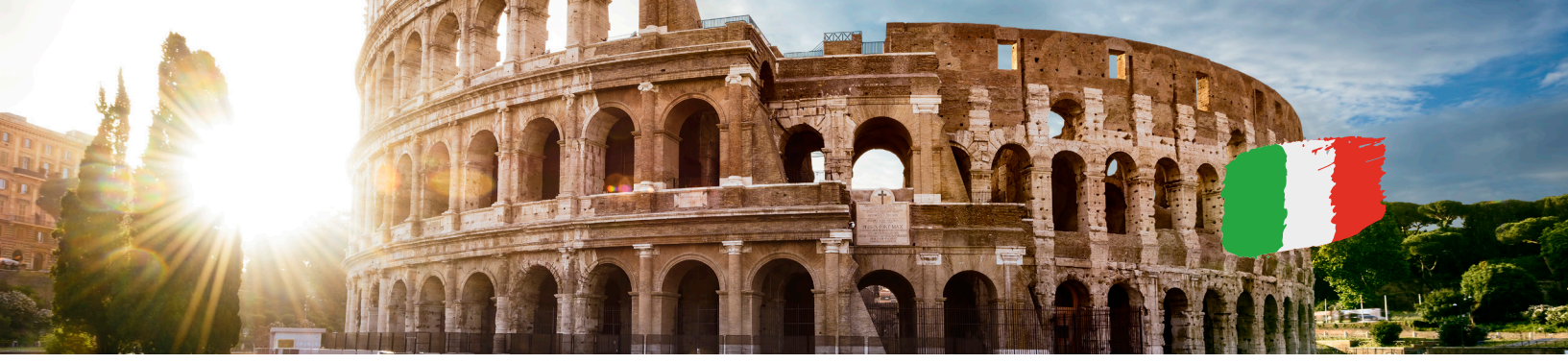
9. Vize Süresi Vize süresi 2 yıldır. 2 yıl daha uzatılabilir.

10. Seçici Kurul Büyük Şirketler ve Stratejik Gruplar Birimi

11. Destekler Herhangi bir özel destek mekanizması bulunmamaktadır.

12. Özel Şartlar Başvuru sahibinin en az 18 yaşında olması ve başvurudan önce yaşadığı ülkedeki son 5 yıllık sabıka kaydının temiz olması gerekmektedir.

²⁸ Set Up Your Company in Spain & Get The Residency: Entrepreneur Visa: "https://balcellsgroup.com/set-up-your-company-and-get-the-spanish-entrepreneur-visa/"

5.8. İTALYA

İtalyan hükümeti, teknoloji alanında yeni girişimcileri ülkeye çekmek için 2014 yılında Startup Italia vize programını başlatmıştır. Dışişleri Bakanlığı ve Ekonomi Kalkınma Bakanlığı tarafından birlikte yürütülen programla, ülkedeki yüksek teknoloji şirketlerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır.²⁹ Avrupa Birliği vatandaşı olmayanlara yönelik bu program İtalya Startup Vize ve İtalya Startup Hub olmak üzere ikiye ayrılır.³⁰

Startup Vize programı AB vatandaşı olmayan ve İtalya'da ikamet etmeyen girişimci adayları içindir. Adaylar direkt olarak kendileri başvurabilecekleri gibi İtalya'da sertifikalı bir inkübatörden destek alarak da taahhüt mektubuyla başvurabilirler. Başvuruları 30 gün içerisinde değerlendirilir. Vize süresi 1 yıldır ve 2 yıl daha uzatma opsiyonu vardır. 50.000 € finansal garanti tutarının belgelenmesi önemli başvuru kriterleridir.

Startup Hub programı ise, AB vatandaşı olmayıp, halihazırda İtalya'da ikamet edenlerin mevcut oturum izinlerini girişimci vizesine (iş vizesi) çevirmelerine olanak sağlayan programdır. Bu programla yenilikçi iş fikirlerini hayata geçirmek isteyen adaylar, ev sahibi Hub'lardan destek alarak onların aracılığıyla vizeye başvurabilecekleri gibi kendileri de başvuru yapabilirler. Hub'lar; üniversitelerdeki kuluçka merkezleri temsilcileri, risk sermayesi organizasyonları ve teknoparklardan oluşurlar. Gelen projelerin olası başarısı HUB komitesi tarafından değerlendirildikten sonra vize başvuru sürecine geçilir.

İtalyan hükümeti; ileri teknoloji, dijital bilgi teknolojisi, araştırma ve geliştirme, tarım, geleneksel el sanatları ve endüstriyel üretim alanlarındaki girişimlere öncelik vermektedir.

İtalya Vize Künyesi:

1. Program Başlangıç Yılı 2014

2. Uygulamayı Yürüten Kurum Dışişleri Bakanlığı ve Ekonomik Kalkınma Bakanlığı

3. Kimler Başvurabilir AB üyesi olmayan ülke vatandaşları

4. Başvuru Yeri ve Şekli İtalya Girişim Vizesi Programı Sekreterliği'ne online olarak veya sertifikalı kuluçka merkezleri vasıtasıyla

5. Başvuru Dili İngilizce veya İtalyanca

6. Başvuru Ücreti Yok

7. Finansal Yeterlilik Minimum 50.000 € ve bu kaynağın girişimin kurulması ve işletilmesi için kullanılacağına ilişkin ön yazı. Mevcut startupta yönetici olarak katılmak isteyenler için minimum 100.000 € finansal kaynak

8. Öncelikli Sektörler İleri teknoloji, dijital bilgi teknolojisi, araştırma ve geliştirme, tarım, geleneksel el sanatları ve endüstriyel üretim.

9. Vize Süresi Vize süresi 1 yıldır. 2 kere 2 yıllık uzatma verilebilir. Vize süresi azami 5 yıldır.

10. Seçici Kurul Ulusal yenilik ekosisteminin ana kuruluşlarından gelen temsilcilerden oluşan 7 üyeli İtalya Startup Vize Komitesi veya Hub Komitesi (üniversitelerdeki kuluçka merkezleri temsilcileri, risk sermayesi organizasyonları ve teknoparklar) tarafından startup hub programına yapılan başvurular değerlendirilir.

11. Destekler Herhangi bir özel destek mekanizması bulunmamaktadır.

12. Özel Şartlar Şirketin 5 yıldan daha az süredir faaliyet göstermesi, şirket merkezinin İtalya'da veya Avrupa Birliği/Avrupa Ekonomik Alanı üyesi bir ülkede bulunup İtalya'da şube veya üretim biriminin olması, yıllık cirosunun 5 milyon €'dan az olması, firma harcamalarının en az %15'inin Ar-Ge harcaması olması, ekibin en az üçte birinin doktora öğrencisi/mezunu veya en az 3 yıldır araştırma alanında çalışan personelden oluşması gerekmektedir.

²⁹ İtalya Ekonomi Bakanlığı: <https://www.mise.gov.it/index.php/en/>

³⁰ Startup Vize İtalya Resmi Sitesi : <http://italiastartupvisa.mise.gov.it/#homepage>

5.9. KANADA

Kanada Startup Vize programı 2013 yılında ilk başvurularını almaya başlamıştır. Programı diğer ülkelerin startup vize programlarından ayıran en belirgin özelliği ise başvurusu kabul edilen firma sahiplerine ve ailelerine daimî ikamet izninin verilmesidir. Program ekip halindeki başvurularda en fazla 5 kişiden oluşan ekip başvurularını kabul etmektedir.

Programa başvurmak isteyenler Kanada devleti tarafından belirlenmiş bir girişim sermayesi fonunu veya bir melek yatırımcı grubunu yatırım yapmaya ikna etmeli, bunlardan destek mektubu ve taahhüt belgesi almalıdır. İlgili taahhüdün ayrıntılarını gösteren belge yatırımcı kuruluş tarafından Kanada Vatandaşlık ve Göçmenlik Bürosu'na teslim edilmelidir.

Başvuru sahipleri İngilizce veya Fransızca iletişim kurabilecek dil yeterliliğine sahip olmalı ve bunu Kanada Vatandaşlık ve Göçmenlik Bürosu'na onaylatmalıdır. Ayrıca başvuru sahipleri yükseköğrenim sonrası bir kurumda en az bir yıllık öğrenim gördüklerini sertifika, diploma ya da transkriptle kanıtlamalıdır.

Başvuru sahibinin ve beraberinde getireceği aile üyelerinin Kanada'da yaşayabilmesi için yeterli finansman miktarına sahip olması gerekmektedir. Getirilecek aile üyesi sayısına göre gerekli olan miktar aile fertlerinin sayısına göre değişmekte olup rakamlar her yıl güncellenmektedir.

Başvuruları kabul edilen projeler Kanada Hükümeti tarafından oluşturulan bir Hakem Heyeti tarafından 5 yıl boyunca değerlendirmeye tabi tutulur. İlgili hakem heyeti iş planlarının projeye sadık kalıp kalmadıklarını denetler. 5 yılın sonunda başarılı bulunan projeler kalıcı hale getirilir, başarısız projeler ise iptal edilir fakat proje sahiplerinin ve aile üyelerinin daimî ikamet izinleri devam eder.

Vize verilen projelere destek taahhüdünde bulunan sermaye fonunun veya melek yatırımcı ağının dışında bir kamu desteği verilmez. Bunların dışında ilgili firma başka yatırımcılardan ya da fonlardan da destek alabilir.³¹

Kanada Vize Künyesi:

1. Program Başlangıç Yılı 2013

2. Uygulamayı Yürüten Kurum Kanada Hükümeti'nin belirlediği Hakem Heyeti

3. Kimler Başvurabilir Yenilikçi iş fikrine sahip kişi veya en fazla 5 kişiden oluşan ekipler

4. Başvuru Yeri ve Şekli Kanada Hükümeti Vatandaşlık ve Göçmenlik Bürosu'na online başvurulur.

5. Başvuru Dili İngilizce

6. Başvuru Ücreti 2.075 Kanada Doları

7. Finansal Yeterlilik Başvuru sahibinin ve beraberinde getireceği aile üyelerinin Kanada'da yaşayabilmek yeterli finansman miktarına sahip olması gerekmektedir. Ailedeki fert sayısına göre gerekli miktar değişmektedir.

8. Öncelikli Sektörler Nitelikli bir işletmeye sahip olunması

9. Vize Süresi 5 yıl hakem heyeti gözetimi ardından daimî oturum izni.

10. Seçici Kurul Kanada Hükümeti'nin belirlediği Hakem Heyeti

11. Destekler Kamu desteği bulunmamaktadır

12. Özel Şartlar Yatırım gereksinimi olarak akredite edilmiş bir girişim fonundan 200.000 Kanada Doları veya belirlenmiş bir melek yatırım ağından 75.000 \$ yatırım alınması ve başvuru sahibinin İngilizce veya Fransızca iletişim kurabilecek dil yeterliliğine sahip olması ayrıca yükseköğrenim sonrası bir kurumda en az bir yıllık öğrenimini tamamlamış olması gerekir.

³¹ <https://www.canada.ca/en/immigration-refugees-citizenship/services/immigrate-canada/start-visa.html>

5.10. PORTEKİZ

Portekiz Ekonomi Bakanlığı'na bağlı IAPMEI Ajansı tarafından yürütülen program ulusal girişimcilik stratejisinin bir parçası olarak 2017 yılında başlamıştır. Programa başvurular Schengen Bölgesi dışından yapılabilir. 18 yaşını geçmiş, sabıka kaydı olmayan ve banka hesabında 5.146 €'dan fazla parası olanlar başvurabilir. Teknoloji odaklı girişimler, ulusal kuluçka merkezleri ağından seçtiği bir kuluçka merkezi ile birlikte şirketini kurarak veya mevcut şirketini taşıyarak yerel girişimcilik ekosistemine dahil olur. Yatırımcılar nitelikli istihdam yaratarak, girişimciler ise bir startup kuluçka merkezine dahil olarak Startup Portekiz Programı'nın tüm teşvik ve desteklerinden faydalanabilirler. Girişimciliğe açık bir ülke olarak Portekiz, bu program ile inovasyon konusunda bilgisi ve kapasitesi olan ve yatırım getirebilen herkese ulaşmayı amaçlamaktadır.

Girişimcilerin teknoloji odaklı, yenilikçi ürün ve hizmetler üretmek için ticari faaliyetler geliştirmeyi amaçlayan şirket kurma ve nitelikli istihdam yaratma potansiyeline sahip olduğunu kanıtlaması gerekmektedir. Ayrıca girişimin kuluçka merkeziyle yapılan sözleşmeden 5 yıl sonra yılda 325.000 €'dan fazla ciro veya yılda 325.000 €'dan fazla varlık değeri elde etme potansiyeline sahip olması da başvuru sürecinin şartlarındandır.

Startup adayı girişimci, çevrimiçi başvurularını yapıp, kuluçka merkezinden onay aldıktan sonra IAPMEI Ajansı başvuruda bulunur. Startup vize ulusal sınırlarda 4 ay kalmaya izin verir. Daha sonra 3 aya kadar uzatılabilir. Devamında Portekiz'de kalmak isteyen kişi yasal koşulları sağlarsa Göç İdaresine oturum izni için başvuruda bulunabilir.³²

Portekiz Vize Künyesi:

1. Program Başlangıç Yılı 2017

2. Uygulamayı Yürüten Kurum Portekiz Ekonomi Bakanlığına bağlı IAPMEI Ajansı

3. Kimler Başvurabilir Başvurular Schengen Bölgesi dışından yapılabilir.

4. Başvuru Yeri ve Şekli IAPMEI Ajansı online

5. Başvuru Dili Portekizce veya İngilizce

6. Başvuru Ücreti Yok

7. Finansal Yeterlilik Başvuru sahibinin banka hesabında 5.146 €'dan fazla parası olması gerekir.

8. Öncelikli Sektörler Girişimin teknoloji odaklı, yenilikçi ürün ve hizmetler üretmek için ticari faaliyetler geliştirmeyi amaçlaması ve nitelikli istihdam yaratma potansiyeline sahip olması gerekir.

9. Vize Süresi Vize süresi 4 aydır ve 3 ay daha uzatılabilir. Sonrasında oturma iznine başvuru yapılabilir.

10. Seçici Kurul IAPMEI Ajansı

11. Destekler Ulusal hibe programlarından sağlanan destekler

12. Özel Şartlar Başvuru sahibinin en az 18 yaşında olması ve sabıka kaydının temiz olması gerekir. Projenin 5 yıl sonra yılda 325.000 €'dan fazla ciro veya yılda 325.000 €'dan fazla varlık değeri elde etme potansiyeli olmalıdır.

³² <https://startupportugal.com/programs/startup-visa/>

5.11. ŞİLİ

Startup Şili vize programı, Şili hükümeti tarafından 2010 yılında yüksek potansiyelli girişimcileri ülkeye çekmek amacıyla başlatılmıştır. Programda, fonksiyonel bir ürün fikrini barındıran ve küresel boyutta ekonomik, sosyal ve çevresel etkileri olan her türlü sektörden projeler öncelikli olarak kabul edilmektedir. Startup Şili, dünyanın en büyük ve en kapsamlı startup topluluklarından biridir. Dünya çapında önemli hızlandırıcı programları arasında yer almakta olup 85 ülkeden 1616 startup ve 4500 girişimci bulunmaktadır. Program başvuru sahiplerinden proje bütçelerinin %10'u kadar sermaye birikimlerinin olması istenmektedir. Programa kabul edilen proje sahiplerine 1 yıllık vize verilmekte olup projeye 20.000-80.000 \$ arasında finansal destek sağlanmaktadır.

1. The S Factory Programı

Kadın girişimciler tarafından yürütülen startup'lar için oluşturulmuş 4 aylık deneyim sunan bir ön hızlandırıcı programdır. Bu programda deneyimli girişimciler ve danışmanlar tarafından atölye çalışmaları ve eğitimler düzenlenmektedir. 20.000 \$'a kadar ücretsiz fon yardımı vardır ve bu fon karşılığı hisse talep edilmemektedir.

En az bir katılımcının kadın olması, tüm katılımcıların 18 yaşından büyük olması, bir fikri ve onu yürütmek için doğru ekibi olan bir proje olması gerekmektedir. Proje fikrinin uygulanabilir bir işletmeye dönüşmesi, temel olarak uygulanabilir bir ürün (MVP-Minimum Viable Product) oluşturulması ve bir sonraki yatırım seviyesine ulaşabilecek potansiyelde olması gerekmektedir. Kadın kurucunun projede tam zamanlı olarak çalışması gerekmektedir. Bu programa katılırken başka bir şirkette çalışamaz. Ayrıca 12 haftalık programın tamamı için Şili'nin Santiago kentinde bulunma şartı vardır.

2. SEED Programı

Fonksiyonel ve erken ticarileşme potansiyeline sahip bir ürünü olan şirketler için 6 aylık deneyim sunan hızlandırma programıdır. Girişim ortamını güçlendirecek erken aşama girişimcilerini barındırmaktadır. 80.000 \$ civarında ücretsiz fon yardımı yapılmaktadır. Ayrıca başvuru sahipleri, Şili'de kalmaları için programın toplam 14 aya kadar uzatılmasını sağlayacak ek bir 40.000 \$ başvurusunda bulunabilmektedir.

Gerçek veya tüzel kişi olarak başvurulur. Şili'de faaliyet gösteren tüzel kişi veya şirketler için uygundur. Şili dışında bir şirketi olan yabancılar gerçek kişi olarak başvurmalıdır. Başvuruda gerçek kişi olarak adlandırılan kişi fonların hak sahibi olur. Danışmanlık şirketleri, franchise ve ihracat/ithalat şirketlerinin başvuruları küresel olarak kolayca ölçeklenemedikleri için kabul edilemez. İşletmeler 3 yıldan daha eski olamaz. Erken aşama girişimlerinin katılım sağlaması beklenmektedir. Takım liderleri tam zamanlı katılım sağlamalıdır.

3. HUELLA Programı

Ekonomik, sosyal ve çevresel etkileri olan projeler için 6 ay süreli hızlandırma programıdır. Her proje için ayrıntılı izleme vardır ve çalışma koşulları serbesttir. Program kapsamında 80.000 \$ civarında ücretsiz fon yardımı yapılmakta olup 6 aylık deneyim boyunca girişimcilerin işlerini hızlandırmaları için teşvik edilmektedir. Benzer girişimcilerle birlikte kapsayıcı pazar ortamının bir parçası olarak, yatırımcılara ulaşılabilmesi ve proje satışlarının artırılması amacıyla gerekli olan zemin hazırlanır. Projede tam zamanlı çalışan bireysel girişimciler bu programın hedef grubudur. Şili'nin tüm hızlandırma programı İngilizce olduğundan temel İngilizce bilgisi gereklidir. Tüm başvurular online olarak yapılır. Çeşitli sektörlerden teknoloji ağırlıklı küresel ekonomik etkisi olabilecek proje başvuruları önceliklidir.³³

³³ <https://startupchile.org/>

Şili Vize Künyesi:

1. Program Başlangıç Yılı 2010

2. Uygulamayı Yürüten Kurum Şili Ekonomik Kalkınma Ajansı (CORFO)

3. Kimler Başvurabilir Herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır.

4. Başvuru Yeri ve Şekli Startup Şili Ofisine online

5. Başvuru Dili İngilizce

6. Başvuru Ücreti Yok

7. Finansal Yeterlilik Proje bütçesinin %10'u kadar sermaye birikimi istenmektedir.

8. Öncelikli Sektörler Fonksiyonel bir ürün fikrini barındıran ve küresel boyutta ekonomik, sosyal ve çevresel etkileri olan her türlü sektörden proje kabul edilmektedir.

9. Vize Süresi Vize süresi 1 yıldır. Uzatma yoktur.

10. Seçici Kurul Başvuruları değerlendirmek ve onaylamak için 23 kişiden oluşan çok paydaşlı değerlendirme komitesi bulunmaktadır.

11. Destekler 20.000-80.000 \$ arası finansal destek

12. Özel Şartlar • Projenin kadın kurucusu, programa katılırken başka bir şirkette çalışamaz. (The S Factory Başlangıç Programı) Danışmanlık şirketleri, ithalat/ihracat şirketleri ve franchiser başvuruları küresel olarak kolayca ölçeklendirilemedikleri için kabul edilmez. (Seed Programı) Projeler 3 yaşından küçük olmalıdır.

5.12. FRANSA

Fransa Ekonomi ve Maliye Bakanlığı tarafından 2016 yılında yabancı yetenekleri Fransa'ya çekmek ve teknoloji ekosistemini geliştirmek amacıyla yüksek nitelikli çalışanlar, araştırmacılar, girişimciler ve yatırımcılar için Yetenek Pasaportu (Passeport Talent) adında oturma vizesi oluşturulmuştur.

Startup kurucularının, teknoloji şirketlerinde çalışmak isteyen nitelikli personellerin ve yatırımcıların Fransa'da oturma izni alabilmeleri için 2017 yılında Fransız Teknik Vizesi (French Tech Visa) tasarlanmıştır. Program, dünya üzerinden 100 farklı şehirde bulunan 48 Fransız Topluluğu ile entegre çalışmakta olup yaklaşık 15.000 startup, 345.000 girişimci ile 2329 VC (venture capital) ve 2794 kurum ile birlikte çalışmaktadır.

Sağlık teknolojileri (medTech), yeşil teknolojiler (cleanTech), biyoteknoloji (bioTech), finans (finTech), endüstriyel şirketler, tamamen veya kısmen dijital teknolojilere dayanan projeler program tarafından öncelikli olarak kabul edilmektedir. Danışmanlık, ithalat/ihracat, franchise projeleri veya yenilikçi olmayan projeler kabul edilmemektedir.

Program 3 ay sürmekte olup 4 yıllık vize bu 3 ayın sonunda verilir. Diploma zorunluluğu yoktur. Ek olarak çalışma izni alınması zorunlu değildir. Vizeden startup kurucularının, çalışanlarının ve yatırımcılarının aile fertleri de yararlanabilir.

Fransız Teknik Vizesi ve Yetenek Pasaportu için çalışanlar, kurucular ve yatırımcılar olmak üzere üç uluslararası yetenek kategorisi hedeflenmiştir.

Fransız Teknik Vizesi'ni çalışan olarak almaya hak kazanmak için;

- Fransız Teknik Vizesi aracılığıyla işe almaya uygun bir Fransız şirketi ile en az 3 ay süreli iş sözleşmesi,
- 1 yıllık Fransız asgari ücretinin en az iki katı brüt maaş (1 Ocak 2022 itibarıyla 38.475 €),
- Şirketin Fransız Teknik Vizesi aracılığıyla işe almaya uygun olduğunu gösteren resmi kabul mektubu gerekmektedir.

Fransız Teknik Vizesi'ni kurucu olarak almaya hak kazanmak için;

- Mali kaynak ispatı veya yıllık Fransız asgari ücretini (1 Ocak 2022 itibarıyla 38.475 €) kapsayan yıllık gelir,
- Fransız teknik vizesi paydaşları olan kuluçka merkezleri, hızlandırıcılar veya Fransız teknoloji ekosistemindeki bir aktörden (araştırma kuruluşları, laboratuvarlar, şirketler vb.) resmi kabul gerekmektedir.

Fransız Teknik Vizesi'ni yatırımcı olarak almaya hak kazanmak için;

- Sabit veya maddi olmayan varlıklara en az 300.000 € yatırım yapmak,
- Doğrudan ya da en az %30 hisseye sahip olunan bir şirket aracılığıyla yatırım yapmak,
- Yatırım yapılan şirketin en az %10'una sahip olmak,
- Yatırımdan sonraki dört yıl içinde istihdam oluşturma veya koruma taahhüdü gerekmektedir.

Şirketlerin Fransız Teknik Vizesi ile bir çalışan bulması veya bu vizeyi çalışanları için kullanmaya uygun hale getirmesi için aşağıdaki özelliklere sahip olmaları gerekmektedir.

- Fransa'da kayıtlı olmak ve SIRET numarası almak (tüm Fransız şirketlerinin sahip olduğu 14 haneli bir numara),
- "Genç Yenilikçi İşletme (JEI)" statüsüne sahip olmak. (Bu statü, Ar-Ge yoğun çalışmalarını yapan girişimlere sunulan ve vergi kredileri ile sosyal katkı muafiyetlerinin bulunduğu bir pakettir),
- Son 5 yıl içinde inovasyon için özel devlet fonu almak,
- Fransız veya yabancı bir VC tarafından desteklenmek,
- Fransa'da veya başka bir ülkede bir kuluçka merkezi veya hızlandırıcıdan hizmet alıyor olmak.

Fransa'da oldukça farklı konularda Hızlandırma ve Geliştirme Programları bulunmaktadır.

1. Fransız Teknoloji Tohum Fonu (French Tech Seed)
2. Fransız Teknoloji Sıçrama Tahtası (French Tech Tremplin)
3. Ar-Ge Vergi Kredileri (Cir)
4. İş Büyüme ve Dönüşüm Eylem Planı (Pacte)
5. Fransız Teknoloji Hükümeti Muhabirler Ağı
6. Fransız Teknoloji Merkezi (F Station)
7. Fransız Teknik Sohbet Botu (Noa)
8. Fransız Teknoloji Hızlandırma Fonu

Startup projesi çalışanlarından harç ücreti alınmamakla birlikte şirketlerden uzun süreli vize için (Fransa'ya gitmeden önce ülkedeki Fransız Konsolosluk'unda ödenebilir) 99 € alınır. Fransa'ya girdikten sonra, Fransız Göçmenlik ve Vatandaşlık Ofisine (Office français de l'immigration et de l'intégration - OFII) 200 € vergi ödenmesi gerekir. Bu vergiye ek olarak, 25 €'luk damga vergisi vardır. Uzun süreli vize ve oturma izni için toplam maliyet 368 €'dur. Ayrıca, işverene uzun süreli vize veya oturma izni verildikten sonra işveren vergisi ödenmektedir.

Başvurular, AB üyesi olmayan ülkelere kabul edilmekte olup, Fransızca ve İngilizce dillerinde başvuru formları mevcuttur.³⁴

Fransa Vize Künyesi:

1. **Program Başlangıç Yılı** 2016
2. **Uygulamayı Yürüten Kurum** Fransa Ekonomi ve Maliye Bakanlığı
3. **Kimler Başvurabilir** AB üyesi olmayan ülke vatandaşları
4. **Başvuru Yeri ve Şekli** Fransa Ekonomi ve Maliye Bakanlığı'na online veya Fransız konsolosluklarına elden başvuru yapılabilir.
5. **Başvuru Dili** İngilizce, Fransızca
6. **Başvuru Ücreti** Startup projesi çalışanları için harç ücreti bulunmamaktadır. Şirketlerden uzun süreli vize için ise 99 € harç ücreti alınmaktadır.
7. **Finansal Yeterlilik** Finansal yeterlilikle ilgili bir şart bulunmamaktadır.
8. **Öncelikli Sektörler** Sağlık teknolojileri (medTech), çevre teknolojileri (cleanTech), biyoteknoloji (bioTech), finans (finTech) veya endüstriyel şirketler gibi dijital teknolojilere dayanan projeler öncelikli olarak kabul edilmektedir. Danışmanlık, ithalat/ihracat, franchise projeleri veya yenilikçi olmayan projeler kabul edilmemektedir.
9. **Vize Süresi** Vize süresi 4 yıldır ve yenilenebilir.
10. **Seçici Kurul** 13 ulusal ve 23 yerel uzmanlardan oluşan komite
11. **Destekler** Her takım üyesi için 5.000 - 30.000 € arası nakdi yardım, mentorluk, hızlandırma ve geliştirme programları tarafından verilen destekler, Paris Kuluçka Merkezinde boş ofis alanı desteği.
12. **Özel Şartlar** Fransa'da bir startup çalışanı, kurucusu ve yatırımcısı olarak vize alabilmek için ayrı ayrı şartlar bulunmaktadır.

³⁴ <https://lafranchetech.com/en/how-france-helps-startups/french-tech-visa/>

5.13. GÜNEY KORE

Güney Kore hükümeti, Startup Visa programı olan OASIS ile Güney Kore ekonomisini daha fazla yaratıcı fikirle beslemek ve dünyanın en parlak girişimcilerini kendi ülkesine çekmek amacıyla teknoloji tabanlı ve yenilikçi fikirlerle iş kurmak isteyenler için bu programı hayata geçirmiştir.

Adalet Bakanlığı ile KOBİ ve Startup Bakanlığı'nın ortak yürüttüğü program puanlama sistemiyle çalışmaktadır. Başvuru için herhangi bir Güney Kore üniversitesinden lisans veya ön lisans derecesine veya Global Startup Göçmenlik Merkezi Mektubuna sahip olunmalıdır. Başvuru sonrası 9 aşamadan oluşan OASIS kurs programının ilgili bölümlerinin tamamlanarak en az 80 puanın alınması gerekmektedir. Kurs sonrası başarılı olan adaylar resmi şirket kuruluş işlemlerini tamamlayarak vizeye başvuru yapabilir.

Startup vize puanlama sisteminin büyük bölümünü oluşturan OASIS kurslarında; Güney Kore toplum yaşamı, iş kurulumu ve sonrasında gerekli olacak ekonomik kanunlar ve kurallar ile işe başladıktan sonra ticari hayatı nasıl geliştirebilecekleri gibi bilgiler yer almaktadır. Ayrıca startupları iş kurma aşamasında mali olarak destekleyebilecek diğer platform paydaşları da yine bu kursun bir aşaması olarak sunulmaktadır.

Startup Hazırlık Vizesi ve Startup Vizesi olarak iki farklı başvuru alınmaktadır. Startup Hazırlık Vizesi Güney Kore'de araştırma, teknoloji/iş kurma faaliyetlerinde bulunmak isteyen kişiler için oluşturulmuştur. Startup Vizesi ise teknoloji ve ticaret şirketi kurucusu olup fikri mülkiyet hakları veya eşdeğer becerilere sahip lisans mezunları için tasarlanmıştır.³⁵

Güney Kore Vize Künyesi:

1. Program Başlangıç Yılı 2013

2. Uygulamayı Yürüten Kurum Adalet Bakanlığı, KOBİ ve Startup Bakanlığı

3. Kimler Başvurabilir Yenilikçi fikri olan herkes

4. Başvuru Yeri ve Şekli Adalet Bakanlığı tarafından yürütülen Güney Kore Vize Portalı online

5. Başvuru Dili İngilizce ya da Korece

6. Başvuru Ücreti 40-90 \$

7. Finansal Yeterlilik Belirtilmemiş

8. Öncelikli Sektörler Tarım ve Gıda Teknolojisi, Dijital Sağlık, Eğitim Teknolojisi, FinTech

9. Vize Süresi 2 yıla kadar verilebilmektedir.

10. Seçici Kurul OASIS (Overall Assistance for Start-up Immigration System)

11. Destekler Kamu, özel ve uluslararası kurumların ortak çalışma alanları Çeşitli hızlandırıcılar

12. Özel Şartlar Kore üniversitelerinden lisans derecesine sahip olmak veya Global Startup Göçmenlik Merkezinden referans mektubu almak, fikri mülkiyet hakkı veya eşdeğer becerilere sahip olmak, Kore'de şirket kaydını tamamlamış olmak gerekmektedir.

³⁵ <http://www.oasisvisa.com/>

6. STARTUP VİZE UYGULAMALARININ GENEL DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu bölümde, incelenen ülke örnekleri kapsamında startup vize programları değerlendirilmiştir. Bu çerçevede, ülkelerin benimsedikleri yol ve yöntemlere bakıldığında yalın modeli uygulayan startup vize programlarının konuyu bütüncül bir bakış açısıyla ve olabildiğince geniş kapsamda ele almamasından dolayı zayıf yönlerinin güçlü yönlerine oranla daha ağır bastığı ifade edilebilir. Öte yandan her iki modelin de ortak noktası, bu çalışmanın dördüncü bölümünde ele alınan temel özellikler ve hususların, girişimcilik ekosisteminin durumuna bağlı olarak, avantaj veya dezavantaja dönüşebiliyor olmasıdır.

Yalın modeli tercih eden İngiltere ve İtalya'da; başvuru kabul kriterleri yüksek olduğundan başvuru sayısı düşük kalabilmektedir. Kriterleri sağlayarak kabul edilen startup başvurularının, süreci başarılı olarak tamamlayabilmeleri için daha sonra öne sürülen diğer kriterleri de yerine getirmesi beklenmektedir. Bu kriterleri aşamadıkları zaman da adayların vize süreçleri sonlandırılabilen ve startup projelerinin sürdürülebilirliğine engel olmaktadır. Bu durum, programa başlayanların düşük risk ile süreci tamamlamasına hizmet etse de deneyimsiz ama iş planı sağlam adayların programdan yararlanamamasına neden olmaktadır. Örneğin, 2019 yılında İngiltere startup vize programına sadece 14 başvuru yapılmış ve bunların 6'sı kabul edilmiştir.

Kapsamlı modeli tercih eden Şili ve yalın modeli kullanan Portekiz'de, startup vize programı ile uluslararası alanda ülke tanıtımına daha fazla öncelik verilmesi istenmesinden dolayı başvuru kabul kriterleri daha esnek tutulmuştur. Bu durum yenilikçi fikirlere sahip ama deneyimsiz genç başvuru adaylarına daha çok imkân tanısa da çoğu zaman iş planı zayıf projelerin kabul edilmesine sebep olmaktadır.

Şili ve Fransa gibi ülkelerde, kapsamlı model çerçevesinde tasarlanan ve sürdürülen startup programlarının en temel ortak özelliği devlete belli bir maliyet getirmesi olmuştur. Kapsamlı modelde daha sürdürülebilir ve startup başvurularının başarıya ulaşmasını sağlayacak kademeli süreçler (mali destekler, vize statüsü vb.) benimsendiğinden yalın modellere oranla devletin mali ve kurumsal destekleri özel sektör ya da sivil toplum kuruluşlarının önüne geçmektedir. Aynı şekilde, aslında yalın modeli benimsemiş ancak startup vize programının performansını da artırmayı amaçlayan Danimarka ve Hollanda gibi ülkeler aynen kapsamlı modelde olduğu gibi "3. taraf onayı" desteğinin yanında kamu desteği de (finansal, rehberlik veya bürokratik kolaylık) sağlamaktadır.

Mevcut uygulamalar incelendiğinde; uygulanacak programın başarıya ulaşması için tercih edilecek modelin yalın veya kapsamlı olmasından ziyade, bir kamu otoritesinin koordinasyonunda faaliyetlerin yerel startup ekosistemiyle iş birliği içinde yürütülmesinin daha önemli bir yaklaşım olacağı değerlendirilmektedir.

Kapsamlı modelden hareketle startup vize programının standart bir vize sisteminden daha fazlasını sunması gerekmektedir. Geçişli bir vize statüsü sistemi; programa başvuran ve kabul edilen adayların startup vizesi sonrası köprü vazifesi görerek kademeli olarak diğer vize statülerine geçiş yapmasını sağlayacaktır. Bu nedenle kabul kriterlerinde startup vize onay süreci, başlangıç ve kademeli olacak şekilde iki prosedürlü olmalıdır.

Girişimcilik destek organizasyonlarının katkıları, eğitim ve danışmanlık desteklerinin bir hizmet paketi şeklin de programa başvuran adaylara sunulması maliyetli olsa da yüksek başvuru sayısına ve dolayısıyla en iyi olan projelerin seçilmesine hizmet edecektir.

Ülke tanıtımı, uluslararası görünürlük ve uygulayıcı ülkenin inovasyon ve teknoloji alanında uluslararası merkez olması amaç edinilecekse işe kapsamlı bir startup vize programı tasarlayarak başlamak, ülke ekonomisi açısından düşük risk taşıyan bir başlangıç noktası olacaktır. Bir ülkenin girişimcilik ekosistemini genişletmek ve makroekonomik büyümeyi teşvik etmek için startup vize programının bütünün sadece bir parçası olduğu ifade edilmelidir.

Startup vize programlarının başlangıcında modelin zayıf yönleri hemen ortaya çıkmakta ancak süreç ilerledikçe modeli uygulayan ülkenin kararlılığıyla bu sorunlar aşılmaktadır. Vize programının sürdürülebilir olma potansiyeli de program uygulayıcılarının kararlılığında yatmaktadır. Bazen uluslararası veya bölgesel düzlemde yaşanan dezavantajlar avantaja dönüşebilmektedir. Bu hususta öne çıkan ülke örneklerine değinmek öne sürülen görüşü destekleyecektir.

Şili, 2010 yılında Startup Şili vize programına başlamadan önce inovasyon teknolojisi alanında dar bir ekosisteme sahipti. 2020 yılına gelindiğinde ise Güney Amerika'da teknolojik bakımdan en ileri ekosisteme sahip ülke oldu. En büyük avantajı, Latin Amerika'daki yatırımcılar olmuştur. Bu kişilerin Silikon Vadisi'nden başka gidebilecekleri fazla bir yer olmadığı için ikinci seçenek olan Şili'yi tercih etmeleriyle Şili'de yatırımcı portföyü genişlemiştir. Başvuru tarihinden itibaren 15 gün içerisinde başarılı olan girişimcilere 12 aylık bir çalışma vizesi veren Şili, startup vizeleri arasında en hızlı onay süresine sahip olan ülkelerden biri olmuştur.

Ayrıca Startup Şili programını diğer kamu hızlandırıcı programlarından ayıran en önemli özellik, Şili hükümetinin diğer programlardan izole ve ayrı bir organizasyon olarak faaliyet göstermesidir. Başvuru süreçlerinde daha az bürokrasi vardır. Program, ortaya çıkan sorunlara uyum sağlamak ve bunları çözmek için yeterli esneklikle oluşturulmuştur.

Fransa, 2016 yılında başlattığı Fransız Teknik Vize programı ile yoğun başvuru sayısına rağmen bir yıl boyunca dengeli bir vize paketi programını uygulamayı başarmıştır. Bu pakette; fonlama, hızlandırıcı ve kuluçka merkezi hizmetlerinin yanında bürokrasinin az olduğu bir vize sistemi ve hızlıca verilebilen oturma izni hakkı (çalışma izni de dâhil) sunulmaktadır. Girişimcilerin, çalışanların ve yatırımcıların 4 yıla varan (uzatma opsiyonu dâhil) sürede Fransa'da yaşamasına ve çalışmasına yardımcı olmak için tasarlanmış bir programdır. Adaylar, vizeyi eş ve çocukları gibi yakın aile üyeleri için de alabilmektedir. Eşler, ayrıca Fransa'da yaşamak ve çalışmak için de izine sahip olurlar. Ek çalışma izni gerekli değildir. Öte yandan, bu teknik vize programının içerisinde Paris'te bir çalışma ofisi tahsis edilmesi ve mentorluk desteği sağlanması gibi olanaklar da vardır. Toplamda 22,5 milyar \$ Ar-Ge harcaması ile güçlü bir araştırma olanağı sunan programın yalnızca uluslararası teknoloji yeteneklerine verilen Yetenek Pasaportu (Passeporte Talent) adlı bir hizmeti daha vardır.

Danimarka, İngiltere, Kanada, İrlanda ve İspanya başarılı bulunan startaplara kamu eliyle finansal destek vermemektedir. Özellikle İrlanda dışında kalan ülkeler startup başvurularını, melek yatırımcı ya da yatırım fon gruplarından edinecekleri destek ve taahhüt belgesi olmadan kabul etmemektedir. Bu durum, başvuru sahibine destek vermeyen ülkelerin, sermayesi olmayan startaplar tarafından tercih edilememesi sonucunu doğurmaktadır. Bu ülkelerin, eğer büyüme potansiyeli olan yenilikçi startap projelerini çekmek istiyorlarsa, bu projelere hibe veya kredi desteği vermeleri ya da projeleri melek yatırım ağlarıyla buluşturmaları gerekmektedir.

Ayrıca, başvuru şartlarını çok sert tutan ülkelerin, startaplar tarafından pek tercih edilmediği görülmektedir. Örneğin başvuru şartları ağır olan Kanada'da yıllık 2.750 adet startap'a vize verileceği duyurulmuşken yıllık ortalama 100 başvuru ancak yapılmaktadır. Bu nedenle bu ülkenin daha temkinli ve yavaş büyüyen bir girişimcilik ekosistemine sahip olduğu görülmektedir.

İtalya, Hollanda ve Portekiz tarafından ülke ekonomisine katkı sağlayacak teknoloji tabanlı yenilikçi projelere startup vizesi verilirken, projenin kendi kendini finanse etmesi beklenmektedir. İtalya vergi indirimi uygularken, Portekiz Yatırım Ajansı bazı öne çıkan projelere hibe desteği vermektedir. Hepsinin ortak noktası AB pazarını AB ve EEA (Avrupa Ekonomik Alanı) dışındaki yabancı yatırımcılara açarak, ülkelere katkı sağlayacak iş potansiyellerini kendilerine çekmektir. İlk etapta yatırımcı çekerken, kurulduktan sonra kalıcı olup gelişmesi noktasında yeterli mali güce sahip olmayan startaplar, o ülkedeki giderleri desteklenmediği için kalıcı olamamaktadır.

İsrail, başvuru prosedürü olarak diğer yalın model ülke örneklerinden farklıdır. Bir projenin kabul alabilmesi için birkaç farklı otoriteden onay alması gerekmektedir. İnovasyon vizesini alarak, onay aldığı teknoparkın içinde çalışmaya başlayan startup projesinin, kanuni vize süresi boyunca kendini ispatlaması gerekmektedir. Kendini ispatlayan proje, devlet desteklerinden birini alarak uzman vizesine başvurabilir ve İsrail'de daha uzun süreli kalabilir. Sistem, startup için dezavantajlı başlamışken, projenin farklı otoritelerden onay alarak kendini ispat etmesi durumu startup'ın büyümesi için avantaja dönüşmektedir.

Startup vize programının yanı sıra, bir başarı öyküsü olarak bu raporda ayrıca işlenen Estonya, yaklaşık 1,3 milyonluk oldukça küçük bir nüfusa sahiptir. Bu itibarla, diğer startup modellerinden farklı olarak uyguladığı ve tamamen dijital platformda gerçekleşen E-residency programını hayata geçirmiştir.³⁶ Bu programla, yaklaşık 165 ülkeden 62.000'den fazla kişinin kurduğu (veya ortak olduğu) 10 bin civarı online şirket kurulumuna imkân sağlanmıştır. Estonya, E-residency programı neticesinde kendi ülkesinde yaşamayan girişimcilerden dahi vergi toplayarak ülkesine büyük katkı sağlamaktadır. Bunun için özel oluşturduğu mevzuatı ve bürokratik işlemlerdeki çevrimiçi pratikliği ile başarı sağlayarak tüm dünyaya emsal olmuştur. Yatırımcılar ya da startup kurucuları, Estonya'ya hiç gitmeden, en aza indirgenmiş online bürokratik işlemleri tamamlayarak online şirket kurabilmekte ve yönetebilmektedir. Türkiye, Estonya'ya en çok başvuru yapan ülkelerin arasında yer almaktadır. Bunun sebeplerinden birisi, Türk girişimcilerin şirketlerini Estonya'da kurarak Türkiye'deki vergilerden muaf olabilmesidir. Başta Portekiz olmak üzere, birçok ülke kendi e-residency uygulaması için altyapı çalışmalarına başlamıştır.

Çalışmanın bu bölümünde kısaca belirttiğimiz üzere her ülkenin, kendine özgü bir startup vize modeli oluşturduğu görülmektedir. Bir startup projesinin, sürekli kendini yenileyen, geliştiren bir organizma gibi, kendi doğasına uygun şekilde süreci şekillendirdiği gözlemlenmektedir. Her startup vize programı, uyguladığı model hangisi olursa olsun girişimcilik ekosistemine göre değişim ve gelişim göstermektedir.

³⁶ <https://startupwiseguys.com/report/>, Baltic Startup Scene Report 2018-2019

BİR BAŞARI HİKAYESİ: ESTONYA

Estonya'nın başlattığı "E-residency" programı, dünyanın her yerinden dijital girişimcilerin çevrimiçi olarak AB merkezli bir şirket kurmasını ve yönetmesini sağlamıştır. Bu program sayesinde dijital girişimciler, dünyanın herhangi bir yerinden AB merkezli bir şirketi fiziksel evrak olmaksızın online olarak kurma ve yönetme özgürlüğüne sahiptir. 2014 yılında başlayan programa şimdiye kadar, 165'ten fazla ülkeden başvuru yapılmıştır.³⁷

E-residency dijital kimlik kartı, kişiye şirketini kurduğu Estonya'da e-ticaret, sicil ve diğer bürokratik servislere erişim sağlamaktadır. Ancak geçerli bir fiziksel kimlikteki gibi üzerinde fotoğraf yoktur ve seyahat belgesi olarak kullanılamaz. E-residency, vatandaşlık statüsü, fiziksel ikamet veya Estonya üzerinden Avrupa Birliği'ne giriş hakkını vermemektedir.

Bu programa başvuru aşamaları sırasıyla şöyledir:

- Online başvuru ve dijital kimlik edinme (100 €)
- Estonya'da yasal adres edinme (50-100 € aylık ortalama)
- Şirket kaydı için eyalet ücreti ödemesi (€ 190)
- Şirket bankacılığı ihtiyaçları için servis sağlayıcı pazarında bir fintech ortağı (online hizmet verebilen mali müşavirler) bulma
- İş büyötmek için E-residency programına katılarak küresel ağ oluşturma (online)

Başvurular online olarak yapılır. Ödeme ve belgeler tamamlandıktan sonra başvurana, onay e-postası gönderilir. Estonya Polis ve Sınır Muhafızları Kurulu, 6-8 hafta içerisinde gerekli kontrolleri yapar ve işlem tamamlandığında başvuru sahibi e-posta ile bilgilendirilir. E-residency ikamet izni çıktıktan sonra parmak izi gönderimi yapılarak dijital kimlik kartı, kart okuyucusu ve pin kodlarını içeren E-residency kiti alınır ve kullanıma başlanır. Dijital kimlik kullanıma başladıktan sonra Estonya e-hizmetleri kullanarak çevrimiçi şirket kurulumu yapılır.³⁸ Girişimci artık online bir ticaret sisteminde çevrimiçi bir şirkettir.

Bu programa başvuranların ilk amacı Estonya'da bir şirket kurma arzusudur. Bir Estonya şirketi hem çevrimiçi olup minimum düzeyde çalışabilecek hem de güvenilir bir AB şirketi olabilecektir. Dünya pazarında da AB hukuku çerçevesinde iş yapılabilir.

En büyük olumsuzluklar başlangıçta tespit edilmiştir. Girişimciler, e-residency için başvurduklarında, başvuru kartlarını toplama, şirketlerini kurma ve işletme bankacılığına erişme sürecini tamamlamak için ortalama dört kez Estonya'yı ziyaret etmek zorunda kalmışlardır. Bu sayı daha sonra sıfıra indirilmiştir. Geleneksel işletme bankası hesaplarına erişimin Avrupa genelinde yerleşik olmayanlar için önemli ölçüde sıkılaştırılması, dünya çapında daha fazla kişinin e-ikamete başvurmaya neden olmuştur.

En önemli reform, Estonya Parlamentosu'nun Ticaret Kanunu'nu (49 maddelik iş dünyası, teknoloji, güvenlik ve kültürü kapsayan iyileştirme önerileri) değiştirerek Estonyalı limited şirketlerinin bankalarını sadece Estonya bankalarından değil, Avrupa Ekonomik Alanı'ndaki herhangi bir kredi veya ödeme kurumundan seçme özgürlüğüne sahip olmalarıdır. Burada temel amaç; daha çok yabancı ikamet vermek değil, bu e-residency alan firmaların daha çok Estonyalı şirketlerle ortak iş yaparak Estonya'ya yatırım yapmalarıdır. Belli bir yatırım oranından sonra bu kişilerin Estonya'ya seyahat etmeleri ve bazılarının Estonya'ya vergi ödemesi planlanan ikinci aşamadır. Küresel olarak Estonya bu programla tüm dünyada farkındalık yaratmıştır. E-residency programından kabul alanlar artık dünyanın her köşesine uzanan önemli bir Estonya topluluğudur.

Ayrıca Estonya, startup vize programı ile küresel başarı yakalayarak unicorn olma şansı olan teknoloji tabanlı yenilikçi projeleri kendi ülkelerinde tutmaya çalışmaktadır. Onları Estonyalı yatırımcılarla buluşturarak yatırım ortamını geliştirmek ve start-upları büyötmek için bir network yaratmaktadır. Geliştirdiği girişimcilik projeleri ile özellikle kripto para alanında önemli başarıları imza atmıştır.

Sonuç olarak şimdiye kadar 165'den fazla ülkeden 62.000'den fazla kişi e-ikamet alırken, 10.000'den fazla dijital şirket E-residency programı aracılığıyla kurulmuştur. Bu veriler ışığında 1,3 milyonluk bir Baltık ülkesinin bir başarı hikayesi oluşturduğu söylenebilir.

³⁷ Estonya E-resident Resmi Sitesi : <https://e-resident.gov.ee/>

³⁸ Estonya E-resident Resmi Sitesi : <https://e-resident.gov.ee/become-an-e-resident/>

Vize ve E-Vize³⁹

Dışişleri Bakanlığınca düzenlenir. Yurt dışından ülkemize gelmek isteyen, vize muafiyetinden yararlanabilecekler haricindeki tüm yabancıların www.evisa.gov.tr internet adresinden e-vize veya dış temsilciliklerimizden vize alması gerekmektedir. Dış temsilciliğimizin olmadığı ülkelerden gelecek yabancıların uyuşunda bulundukları ülkeye akredite olan dış temsilciliğimize vize başvurusu yapmaları gerekmektedir. E-vize, daha önce sınır kapılarında "bandrol" veya "kaşe" ile verilen vizelerin yerini almaktadır.

Seyahat amacına göre **vize türleri** aşağıda sunulmaktadır:

- a) Turizm vizesi:** Türkiye'ye turistik veya resmi ziyaret, iş görüşmesi, konferans, seminer, toplantı, festival, fuar, sergi, sportif etkinlik, kültürel ve sanatsal etkinlik gibi amaçlarla gelmek isteyen yabancılara verilir.
- b) Transit vize:** Türkiye'ye herhangi bir sınır kapısından girerek belirlenen süre içinde Türkiye'den geçiş yapmak isteyen yabancılara verilecek transit vize ile belirlenen geçiş süresi, vizenin geçerlilik süresi içinde sınır kapısından her girişte yeniden başlar.
- c) Havalimanı transit vizesi:** Türkiye'ye giriş yapmaksızın sadece hava sınır kapısından geçiş yapmak isteyen yabancılara verilir.
- ç) Eğitim vizesi:** Türkiye'ye eğitim, öğrenim, staj, kurs, öğrenci değişim programı, Türkçe dil kursuna katılma amacıyla gelmek isteyen yabancılara verilir.
- d) Çalışma vizesi:** Türkiye'ye 29/8/2003 tarihli ve 25214 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliğinin 55 inci maddesi kapsamındaki yabancılar ile bu kapsamda olmayan ve çalışma amacıyla gelmek isteyen yabancılara verilir.
- e) Resmi görev vizesi:** Resmi göreve atanan veya diplomatik kurye olarak görevlendirilen yabancılara verilir.
- f) Diğer vizeler:** Türkiye'ye (a), (b), (c), (ç), (d), (e) bentlerinde belirtilen amaçlar dışında kalan ve arkeolojik kazı, araştırma, film veya belgesel çekimi, tedavi, refakat, aile birleşimi, insani yardım, taşımacılık gibi amaçlarla gelmek isteyen yabancılara verilir.

Çalışma İzni:

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından resmî bir belge şeklinde düzenlenen ve geçerlilik süresi içinde yabancıya Türkiye'de çalışma ve ikamet hakkı veren izin belgesidir. 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanununa göre yabancıların, Türkiye'de bağımlı veya bağımsız çalışmaya başlamadan önce izin alması gerekmektedir.

İkamet (Oturma) İzni:

İçişleri Bakanlığı'na bağlı Göç İdareleri tarafından verilen ikamet izni; Türkiye'de kalmak isteyen yabancılara verilen izin belgesidir. Ülkemizde vize veya vize muafiyetinin tanıdığı süreden ya da doksan günden fazla kalacak yabancıların, e-ikamet sistemi üzerinden, şartlarını taşıdığını düşündüğü ikamet izni türüne müracaatta bulunmaları zorunludur. Ayrıca 6458 sayılı kanuna göre geçerli çalışma izni, ikamet izni sayılır.

³⁹ <https://www.mfa.gov.tr/vize-genel-bilgileri.tr.mfa>

7. TÜRKİYE STARTUP VİZE MODELİ ÖNERİSİ

Startup vize programı, yurt dışından girişim, girişimci ve ekosistem aktörlerinin ülkemize gelmesini cazip kılaacak destek ve düzenlemeleri de içeren niteliğiyle, 11. Kalkınma Planında ve 2021 yılı Cumhurbaşkanlığı Programında yer alan "Uluslararası İstanbul Girişimcilik Programı" ile uyumlu ve bu programı tamamlayıcı olacaktır.

Startup vize modellerinin diğer ülkelerdeki uygulamalarının incelenmesi ile Türkiye'nin mevcut durumu da göz önünde bulundurularak aşağıda çizilen çerçevede bir model önerisi getirilmektedir. Geniş bir perspektifle ve üst ölçekli bakış açısıyla ele alınan model detaylarının, başta Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı olmak üzere Dışişleri Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı uzman ekiplerinin katılımıyla oluşturulacak çalışma grupları tarafından belirlenmesinin ve söz konusu kurumlarla imzalanacak ortak bir protokolle ve/veya gerekli mevzuat düzenlemeleri ile startup vize programının hayata geçirilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir. Bu kapsamda vize modelinin aşağıdaki konuları kapsayacak şekilde detaylandırılması önerilmektedir.

Pilot Uygulama: Uygulamanın yerleşmesi ile yürütücü kurumlar nezdinde tecrübe kazanımı elde edilebilmesi ve çalışmanın başarı örneği oluşturabilmesi amacıyla startup vize modelinin 5 yıllık pilot uygulama olarak İstanbul'da başlatılması önerilmektedir. Program, 5 yıllık pilot uygulama süresinin sonunda yapılacak değerlendirmeye göre diğer bölgeleri de kapsayacak biçimde kalıcı bir programa dönüştürülebilir.

Startup vize programı İstanbul'da yürütülmekte olan uluslararası etkileşimi yüksek girişimcilik etkinlikleri ve programları ile uyumlu ve birbirini besler nitelikte olacaktır. Bir yandan bu programların bilinirliği ve yabancı girişimcilere erişimi startup vizeye ilgiyi artırırken, diğer yandan ülkemizin yabancı girişimcilere yönelik teşvik ve destekler sunuyor olması bahse konu programların cazibesini artırıcı etki doğuracaktır. Startup İstanbul, Takeoff İstanbul gibi programlar ile iş birliği yapılması, nitelikli girişimcileri ülkemize çekme ihtimalini ve vize programının başarı şansını güçlendirecektir.

Genel Kapsamı: Startup vizenin, ülkemize giriş vizesi olmasının yanı sıra bir girişimcinin iş kurmasına, oturma izni ve/veya çalışma iznini de içerecek şekilde (çekirdek aileyi de kapsayan) tasarlanmasının bürokrasiyi azaltacağı ve başvuru sayısında pozitif bir etki oluşturacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte startup vize ile ülkemize gelen girişimcilerin kurduğu işletmelerde Türk vatandaşı çalıştırma kuralının, belirli bir istisnai koşul çerçevesinde uygulanmasının daha etkili olabileceği değerlendirilmektedir. (Örneğin, 10 çalışana eriştikten sonra bu kuralın işletilmeye başlanması)

Startup Vizenin Niteliği: Startup vize programının, ülkemize gelip iş kurmak isteyenlere verilecek izinle sınırlı kalmayacak biçimde tasarlanmasının daha makul sonuçlar doğurabileceği düşünülmektedir. Bu çerçevede; iş fikirlerinin girişime dönüşüm sürecinin sağlandığı, startupların ülkemiz girişimcilik ekosistemine adapte olmalarına yardımcı olacak kapsamlı desteklerin verildiği ve dolayısıyla nitelikli adaylar için cazip bir program şeklinde tasarlanmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir. “İstanbul’da Başlat, Büyüt ve Küreselleş” mottosuna uygun olarak, bir girişimin gelişim sürecinde ihtiyaç duyacağı her tür desteği bulabileceği bir program olarak tasarlanması başarı şansını artıracaktır.

İki Seçenekli Başvuru: Girişimcilerin startup vize modeline erken aşama (startup) ve büyüme aşaması (scaleup) olacak şekilde iki farklı ölçekte başvurmaları ön görülmektedir. Bu iki hedef kitlenin ölçekleriyle birlikte ihtiyaç ve beklentilerinin de farklılaşacağı aşıkardır. Bu sebeple startup vize başvurularının iki farklı hedef kitle için farklı kriterler ve farklı başvuru formlarıyla alınarak desteklerin de ihtiyaçlarına göre şekillendirilmesi öngörülmektedir.

Seçenek-1 Erken aşama (startupper) için program bazlı başvuru

Seçenek-2 Büyüme aşamasındaki (scaleupper) için münferit başvuru

Uygulayıcı Kuruluşlar Arası İş Birliği: Startup vize uygulamasında rol alacak merkezi ve yerel kamu kurumları ile girişimcilere kuluçka merkezi, hızlandırma programı vb. destekler veren yetkin girişimcilik merkezleri arasında uyumlu, birbirini tamamlayan, hızlı ve girişimciliğin gerektirdiği esnekliğe ve özerkliğe imkân tanıyan süreçlerle işletilen, yetki ve sorumluluk dağılımı dengeli kurgulanmış bir iş birliği oluşturulmalıdır. Bu doğrultuda, ilk etapta seçenek-1 ile ilgili olarak İstanbul’da belirli sayıda girişimcilik merkeziyle, seçenek-2 ile ilgili olarak ise Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB) ve risk sermayesi şirketleriyle (VC) iş birliği yapılabileceği, ilerleyen zamanlarda ise bu sayının artırılabilceği düşünülmektedir.

Uygulayıcı Kuruluşların Desteklenmesi: Startup vize uygulamasında sorumluluk üstlenerek girişimcilere destek veren ve seçenek-1’de görev alacak olan merkezlere belirli bir dönemde kendi masrafları ile girişimcilere sunacakları hizmetler karşılığında mali destek sunulabileceği düşünülmektedir.

Süre: Çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarının da katılım sağlayacağı çalışma komitelerinde tartışılarak karar verilmek ve revize edilmek üzere, verilecek ilk vize süresinin 1 yıl, uzatma süresinin ise 3 yıl olarak tasarlanabileceği ön görülmektedir.

7.1. Startup Vize Başvuru Şartları

Hedef Gruplar: Startup vizesine, girişime dönüşecek fikri olan ama henüz şirketini kurmamış veya en fazla 5 yaşında girişimi olan adaylar ile girişimci olma potansiyeli taşıyan, Türkiye’de yaşayan yabancı öğrenciler ve yabancı akademisyenler başvuru yapabilmelidir. Başvurular en az 2, en fazla 6 kişilik gruplardan alınmalıdır.

Hedef Sektörler: Startup vize; teknoloji tabanlı, yenilikçi ve yaratıcı iş modeline ve ölçeklenme potansiyeline sahip bütün iş fikirlerine açık olmalıdır. Hızlı büyüme, ihracat ve yüksek istihdam potansiyeli taşıyan iş fikirleri öncelikli olmalıdır.

Hedef Coğrafya: Startup vize belirli bir coğrafi kısıta tabi olmaksızın bütün dünyadan başvuruya açık olmalıdır. Ancak, tanıtım ve bilgilendirme faaliyetlerinde görece yüksek potansiyel taşıyan ülkelere öncelik verilebilir.

Finansal Yeterlilik: Startup vize başvurusu yapan adaylarda belirli bir finansal kapasite veya sermaye birikimine sahip olma şartı istenmemesi uygun olacaktır.

Yerel Ortaklık: Startup vize ile iş kuracak adaylar için yerel ortak bulma şartı bulundurulmamalı, fakat yerel ortaklık yapanlar öncelikli olarak değerlendirilmelidir.

7.2. Startup Vize Başvurularının Alınması ve Değerlendirilmesi

Başvuru Şekli: Startup vize başvuruları, Türkçe veya İngilizce olarak, bu amaçla oluşturulacak dijital ortamda tek bir kuruma yapılmalıdır. Adaylar, dijital ortamda **“fikriniz bir Startup mı?”** testini geçtikten sonra; öz-geçmişlerinin, iş modelinin, girişimin tanıtım sunumunun ve videosunun yüklenmesi ile başlamalıdır. Resmi evraklar, iş fikri uygun bulunan adaylardan talep edilmelidir. Gereksiz başvuruyu engelleyecek ve girişimcilere ekstra külfet getirmeyecek düzeyde bir başvuru ücreti belirlenmesi uygun olacaktır.

Kamu-Özel İş Birliği: Startup Vize başvurularının değerlendirmesinde kamusal yetki ve sorumluluk ile özel sektörün iş dünyası dinamikleri hakkındaki bilgi ve tecrübesini yansıtabileceği kamu-özel iş birliği modeli uygulanmalıdır. Bu modelde, iş fikirlerinin değerlendirilmesinde özel sektör temsilcilerinin görüş ve önerileri belirleyici olurken, kuralların eşit ve objektif uygulanmasını sağlamak ve nihai vize kararı verilmesi kamu otoritesinin uhdesinde olmalıdır.

Startup Vize Başvuru Dönemleri:

Seçenek 1: Startup vize başvuruları dönemler halinde alınmalı ve değerlendirilmelidir. İlk etapta, yıllık iki dönem şeklinde başvuru alınmasının uygun olabileceği düşünülmektedir.

Seçenek 2: Bu seçenek için başvuruların sürekli olarak açık olabileceği değerlendirilmektedir.

Değerlendirme:

Seçenek-1: İlgili dönemin yürütücüsü olan girişimcilik merkezi tarafından dönem başvuruları değerlendirilecek olup her bir başvuru ile ilgili yorumlar eklenerek ve olumludan olumsuz doğru sıralanmış bir şekilde Ajansa sunulacaktır. Bu aşamada gerekirse girişimcilerle telefon ya da online uygulamalar aracılığıyla görüşme yapılabilecektir.

Vize kararına esas olacak şekilde adayların yetkinliğinin, ortaklık yapısının ve iş fikrinin niteliklerinin değerlendirilmesi yapılarak nihai karar için merkezi onaya sunulmalıdır. Değerlendirme, kalkınma ajansı bünyesinde ve gözetiminde, uygulayıcı girişimcilik merkezleri temsilcileri, yatırımcılar ve ekosistem aktörlerinden oluşacak ajans yetkilileri dışında 5 kişilik bir yerel değerlendirme komitesi marifetiyle yapılmalıdır.

Seçenek-2: VC'ler tarafından, yatırım yaptıkları ve İstanbul'a gelecek girişimlere referans mektubu verilecektir. Ayrıca, TGB'ler bünyelerine alacakları yabancı girişimler için referans mektubu verebilecektir. Referans mektubu ile başvuru yapan aday, kalkınma ajansı tarafından değerlendirilecek ve uygun bulunanlar merkezi onaya gönderilecektir.

Merkezi Onay: Yerel değerlendirme komitesi tarafından önerilen ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinasyonunda nihai olarak onaylanan projelerin vize işlemleri Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsilcilerinden oluşan bir kurul tarafından yapılacaktır.

Kabul Kısıtı: Seçenek-1 için uygulayıcı kuruluşların kapasitesini de dikkate alarak her başvuru döneminde programa 30 girişim başvurusunun kabul edilmesi uygun olacaktır. Programın performansına göre dönem ve kabul sayısı artırılabilir. Seçenek-2 ile ilgili sayısal bir kısıt öngörülmemektedir.

TÜRKİYE İÇİN MODEL ÖNERİSİ

1. BAŞVURU

Online Platforma

2. ÖN DEĞERLENDİRME

Kalkınma Ajansı ve
İlgili Paydaşlar

3. İŞ MODELİ ONAYI

- Kalkınma Ajansı (Yerel Koordinasyon)
- Değerlendirme Kurulu

4. STARTUP VİZENİN VERİLMESİ

- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
- Dışişleri Bakanlığı (Vize)
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (Çalışma İzni)
- İçişleri Bakanlığı (İkamet izni)

6. İZLEME, DEĞERLENDİRME VE VİZENİN UZATILMASI

- Kalkınma Ajansı (Yerel Koordinasyon)
- Değerlendirme Kurulu

5. STARTUP DESTEKLERİNİN VERİLMESİ

- İdari ve Bürokratik İşlemler (Invest in İstanbul)
- İş Geliştirme Destekleri
- Finansal ve Ayni Destekleri

7.3. Girişimlere Sağlanacak Destekler

İdari ve Bürokratik İşlem Destekleri: Girişimcilerin ülkemize gelmesi, oturma ve çalışma izinleri ile girişimlerini kurma sürecinde ihtiyaç duyacakları bürokratik işlemler, uygulayıcı kuruluşlarla iş birliği yaparak Invest in İstanbul ofisi tarafından yürütülecektir. Evrak ve işlemlerin takibi için mali müşavirlik hizmeti alınacaktır.

Girişim İş Geliştirme Destekleri: Girişimlere iş fikirlerini olgunlaştırmaları ve işletmeye dönüştürmeleri sürecinde eğitim, danışmanlık, mentorluk, kuluçka hizmetleri, hızlandırma programı, yatırımcılar ve müşteriler ile buluşturma, networking, donanım geliştiriciler için altyapı ve laboratuvar desteği vb. destekler uygulayıcı kuruluşlar tarafından sunulacaktır.

Finansal Destek: Öngörülmesi halinde programa kabul edilen girişimlere ilk yıl için önceden belirlenmiş tutarlarda hibe desteği verilebilecektir. Seçenek-1 kapsamında başvuran erken aşamadaki girişimcilere alt ve üst limitlerin 20.000-50.000 \$ arasında girişimci adayına göre yerel komite tarafından belirlenen miktarlarda değişen ve nihai tutarın Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın onayları doğrultusunda netleştirildiği esnek bir destek mekanizması kurgulanabilir. Burada yerel komite tarafından teklif edilen ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından nihai olarak onaylanan desteğin ilk yıl hibe desteği olacak şekilde tasarlanabilir. Seçenek-2 kapsamında kamu tarafından nakdi olarak bir destek tasarımı ön görülmemekte olup aynı destek sağlanmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Aynı Destekler: Programa seçenek-1 ve seçenek-2 kapsamında kabul edilen girişimcilerin İstanbul'da şirket kurma işlemlerinin Invest in İstanbul ofisi aracılığıyla ücretsiz olarak sağlanacak ve anlaşma yapılan ortak çalışma alanlarında belirli bir süre ücretsiz ofis desteği sunulacaktır. Ayrıca uçak bileti ve 1 yıllık toplu ulaşım kartı (aylık İstanbul Kart) desteği verilecektir.

7.4. Yönetişim

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı: Merkezi koordinasyon ve yönetimden de sorumlu olarak Genel Koordinatör olması önerilmektedir. Dışişleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile iş birliği yaparak, ajansları ve yerel uygulayıcı kuruluşları yönlendirecek ve startup vize programının işletilmesini sağlayacaktır. Vize onayı, bahsedilen kurumların temsilcilerinden oluşan bir kurul tarafından verilecektir.

Dış İşleri Bakanlığı / İçişleri Bakanlığı / Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı: Ülkemize yurtdışından gelen yabancıların; ülkeye giriş izin ve işlemleri Dış İşleri Bakanlığı tarafından, oturma izinleri İçişleri Bakanlığı tarafından, çalışma izin ve işlemleri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Bu yetki ve sorumlulukları nedeniyle adı geçen Bakanlıkların startup vize programı kapsamında izin, onay ve işlemleri yerine getirmelerini sağlamak adına gerekli mevzuat değişiklikleri için çalışma gruplarına katılması ve yine bu startup vize başvurularındaki gerekli iş ve işlemleri yönetmesi önerilmektedir.

Kalkınma Ajansı/Invest in İstanbul Ofisi: Uygulayıcı olarak yetkilendirilen girişimcilik merkezleri ve diğer ekosistem aktörleri ile iş birliği halinde yerel koordinasyondan sorumludur. Ajans tarafından programı uygulayan girişimcilik merkezlerine "pilot proje" modeli uygulanarak mali destek verilecektir. Girişimcilerin başvurularının alınması, değerlendirme sürecinin yönetilmesi, oturma ve çalışma izinleri ile girişimlerini kurma sürecinde ihtiyaç duyacakları bürokratik işlemler Invest in İstanbul ofisi tarafından yürütülecektir.

Uygulayıcı Kuruluşlar/Girişimcilik Merkezleri:

Seçenek 1: Kurumsal kapasitesi, tecrübesi, fiziki mekânı, yürütmekte olduğu programlar ve girişimcilere verdikleri desteklerle öne çıkan girişimcilik merkezleri uygulayıcı kuruluş olarak yetkilendirilecek ve bu kuruluşlara program uygulama dönemi için mali destek sağlanacaktır. İstanbul için ilk etapta İTÜ Arı Teknokent ile İTO Bilgiyi Ticarileştirme Merkezi'nin (BTM) uygulayıcı kuruluş olması önerilmektedir.

Girişimcilik merkezleri yılda bir dönem için yetkilendirilecektir. Programın her yıl 1. dönemi İTÜ Arı Teknokent, 2. Dönemi İTO BTM tarafından uygulanacaktır. Böylece 6 aylık dönemlerle yılda iki kez başvuru alınması mümkün olacaktır.

Girişimcilik merkezleri iş fikirlerini, yetkilendirildikleri dönem başvurularını ön incelemeye alarak yenilikçiliği, başarı şansı, ekiplerin yetkinliği vb. konularda değerlendirecek ve Invest in İstanbul koordinasyonunda kurulacak yerel değerlendirme komitesine sunacaktır. Girişimcilik merkezi tarafından olumlu görüş verilmeyen bir başvurunun sonraki aşamalarda onaylanması mümkün olmayacaktır.

Programa kabul edilen girişimcilere fiziki mekân ve kuluçka hizmeti sunulması, belirli bir program dahilinde eğitimler verilmesi, danışmanlık ve mentorluk destekleri, hızlandırma programı, yatırımcılar ve müşterilerle buluşturma, altyapı ve laboratuvar imkanları girişimcilik merkezleri tarafından sağlanacaktır

Seçenek 2: Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB) ile risk sermayesi şirketleri (VC) büyüme aşamasında olan yabancı girişimlerin İstanbul'a gelmesine aracılık etmek için yetkilendirilebileceklerdir. TGB'lerin bünyelerine gelecek yabancı girişimlere, VC'lerin yatırım yaptıkları veya yapacakları girişimlere referans mektubu vermele-ri ve kabul edilen girişimlere networking, müşteri bulma, kurumsallaşma, ihracat yapma vb. konularda destek vermeleri beklenmektedir.

Dijital Yönetişim Platformu: Startup vize başvurularının alınması, değerlendirmelerin yapılması, sürecin gözetimi ve değerlendirmesinin yapılması için farklı kurumlara ve rollere uygun yetkilendirmeye de imkân ve-ren Türkçe ve İngilizce içerikli online bir platform geliştirilecektir.

7.5. Tanıtım ve İletişim

Startup vize programına nitelikli girişimcilerden talebi artırmak için İstanbul'un girişimcilik imkân ve potansi-yelinin bölgesel ve küresel düzeyde tanıtılması gerekmektedir. Bu bağlamda yurtiçi ve uluslararası etkinlik-lere katılım sağlanmalıdır. Program tanıtımı profesyonel iletişim hizmeti alımı, bir markalaşma ve pazarlama yaklaşımı ile desteklenmelidir. Bu kapsamda markalaştırma stratejisinin bileşenleri olacak şekilde; motto be-lirlenmesi, logo tasarımı, görsel materyal tasarımı, tanıtım videosu, web sitesi hazırlanması, reklam verilmesi, sosyal medya mecralarında hesap açılması, bu mecralarda ve internet sitesinde kullanılmak üzere diğer görsel ve yazılı materyal geliştirilmesi, iletişim etkinliklerinin organize edilmesi uygun olacaktır.

KAYNAKLAR

- 2020 Report: Baltic Startup Scene, 23.07.2021 Erişim Adresi: <https://startupwiseguys.com/report/>
- Dünya Girişimcilik Vizelerini Benimsedi, Peki, Biz Hala Neyi Bekliyoruz? Aytaç, A., TEPAV, Ocak 2016
- Entrepreneur Visa (Tier 1) 22.04.2021 Erişim Adresi: <https://www.gov.uk/tier-1-entrepreneur>
- Estonya Dijital Vatandaşlık Resmi Sitesi, 22.04.2021 Erişim Adresi: <https://e-resident.gov.ee/>
- e-Visa Countries to Visit: The 2021 Ultimate Guide, 09.09.2021 Erişim Adresi: <https://nomadcapitalist.com/2017/05/22/countries-that-offer-e-visas/>
- E-Visa Japan, 18.07.2021 Erişim Adresi: <https://www.e-visa-japan.com/>
- Girişimcilik 4.0 Programı, 16.07.2021 Erişim Adresi: <http://girisimcilik40.com/index.php/faaliyetler/>
- Girişimciler ve Yatırımcılar için Altın Vize Rehberi – I: Avrupa Birliği Ülkeleri, Hoccoğlu, B. 05.03.2018 Erişim Adresi: <https://startup hukuku.com/girisimciler-ve-yatirimcilar-icin-altin-vize-rehberi-i/>
- Girişimci Vizesi, Büyükdemir, B. 20.12.2015 Erişim Adresi: <https://startup.capital.com.tr/kose-yazarlari/burak-buyukdemir/girisimci-vizesi.html>
- Which countries are implementing digital IDs in SE Asia? Lago, C. 04.01.2019 Erişim Adresi: <https://www.cio.com/article/3331296/which-countries-are-implementing-digital-ids-in-se-asia.html>
- IAPMEI Startup Portekiz Resmi Sitesi, 14.03.2021 Erişim Adresi: <https://www.iapmei.pt/Paginas/StartUP-Visa-en.aspx>
- Ireland Startup Entrepreneur Program, 15.04.2021 Erişim Adresi: <https://www.y-axis.com/visa/invest/ireland/>
- Immigratie-en Naturalisatiedienst, 10.06.2021 Erişim Adresi: https://ind.nl/en/work/working_in_the_netherlands/pages/start-up.aspx
- İtalya Ekonomi ve Kalkınma Bakanlığı Resmi Sitesi, 07.04.2021 Erişim Adresi: <http://italiastartupvisa.mise.gov.it/#homepage>
- İsrail İnovasyon Otoritesi Resmi Sitesi, 05.05.2021 Erişim Adresi: <https://innovationisrael.org.il/en/>
- La French Tech, 10.06.2021 Erişim Adresi: <https://lafrenchtech.com/en/>
- Observatory of Public Sector Innovation, 21.07.2021 Erişim Adresi: <https://www.oecd.org/governance/observatory-public-sector-innovation/innovations/page/electronicvisaapplicationsystem.htm>
- Set Up Your Company in Spain & Get The Residency: Entrepreneur Visa, 05.03.2021 Erişim Adresi: <https://balcellsgroup.com/set-up-your-company-and-get-the-spanish-entrepreneur-visa/>
- Startup Visa Worldwide, 19.07.2021 Erişim Adresi: <https://uglobally.com/startup-visa-worldwide/>
- Start-up Visas: A Passport for Innovation and Growth? 12.06.2021 Erişim Adresi: https://www.migrationpolicy.org/sites/default/files/publications/TCM-Start-Up-Visas_Final.pdf
- Startup Denmark, 20.04.2021 Erişim Adresi: <https://startupdenmark.info/frequently-asked-questions>
- Start-up Visa Program Canada, 10.03.2021 Erişim Adresi: <https://www.canadianimmigration.com/immigration-to-canada/investors-entrepreneurs-and-self-employed/start-visa-program/>
- Start-up Visa, 21.02.2021 Erişim Adresi: <https://www.gov.uk/start-up-visa>
- Startups in Italy, 15.05.2021 Erişim Adresi: <https://www.mise.gov.it/index.php/en/media-tools/news/innovative-startups-in-italy-online-two-reports>
- Startup Estonya Resmi Sitesi, 22.04.2021 Erişim Adresi: <https://startupestonia.ee/en>
- Startup Portekiz, 14.03.2021 Erişim Adresi: <https://startupportugal.com/startup-visa>
- Startup Portugal Frequently Asked Questions to Startup Visa, 14.03.2021 Erişim Adresi: https://www.iapmei.pt/getattachment/Paginas/StartUP-Visa-en/StartUP-Visa-FAQ_EN.pdf.aspx?lang=pt-PT
- Startup Şili Resmi Sitesi, 16.05.2021 Erişim Adresi: <https://www.startupchile.org/>
- Work Estonia, 21.04.2021 Erişim Adresi: <https://www.workinestonia.com/>
- TEB Girişimcilik Ekosistemini Güçlendiriyor 17.05.2019 Erişim Adresi: <https://startup.capital.com.tr/arastirmalar/teb-girisimcilik-ekosistemi-ni-guclendiriyor.html>
- Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı Resmi Sitesi - Vize Genel Bilgileri, 21.07.2021 Erişim Adresi: <https://www.mfa.gov.tr/vize-genel-bilgi-leri.tr.mfa>
- Visa Policy for Startups, 08.07.2021 Erişim Adresi: <https://www.yumpu.com/en/document/read/55628635/visa-policy-for-startups>

EKLER

Tablo 4. Ülkelere Göre 2018 Yılında Startup Vize & Oturum İzni Başvuruları ve Kabul Sayıları

2018	Başvuru Sayısı (oturum izni/vize)						Kabul Sayısı (oturum izni/vize)					
	1. Sıra		2. Sıra		3. Sıra		1. Sıra		2. Sıra		3. Sıra	
	Ülke	Sayı	Ülke	Sayı	Ülke	Sayı	Ülke	Sayı	Ülke	Sayı	Ülke	Sayı
Estonya Bir Startup kurucusuna alınan geçici oturum izni	Rusya	20	Türkiye	11	İran	7	Rusya	25	Türkiye	11	Hindistan	9
Estonya Bir Startup çalışanına alınan geçici oturum izni	Rusya	43	Ukrayna	39	Hindistan	25	Rusya	42	Ukrayna	37	Hindistan	24
Estonya Startaplara verilen uzun dönem vizeler	Hindistan	26	İran	16	Türkiye	11	Hindistan	22	Pakistan	11	Türkiye	10
Finlandiya	Rusya	42	Ukrayna	37	Hindistan	24	Rusya	14	Tayland	5	Kosova	5
Fransa							Fas	202	Tunus	108	ABD	21
İrlanda	Hindistan	15	ABD	11	Rusya	5	ABD	9	Güney Kore	5	Hindistan	5
İtalya	Rusya	28	Çin	14	ABD	7	Rusya	22	Çin	11	ABD	5
Litvanya	Rusya		Ukrayna		Avusturalya		Rusya		Ukrayna		Güney Kore	
Hollanda	İran		Hindistan		ABD		Hindistan		ABD		İran	
Slovakya	Bosna Hersek	5	Sırbistan	5			Sırbistan	5				
İspanya	Venezuela		ABD		Kolombiya		ABD		Hindistan		Venezuela	
İngiltere Girişimcilik Vizesi							Çin		Pakistan		Hindistan	

Kaynak: https://ec.europa.eu/home-affairs/index_en

Asmalı Mescit Mah. Odakule Kat:6 Beyoğlu / İSTANBUL
Tel: +90 212 468 34 00 **Faks:** +90 212 468 34 44

E-Posta: yatirim@istka.org.tr | www.istka.org.tr

Kalkınma Ajansı Yayınları Bedelsizdir, Satılamaz